

Σαρδ. Ι. Βαβδίδου

ΚΡΗΤΙΚΑ 866

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΓΧΟΡΙΟΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ

ἢ

ΤΟ ΚΑΤΟΠΗΤΡΟΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΤΩΝ

ΧΡΗΤΙΑΝΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1868 — 1878.

—

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ.

ΤΗΣ

ἢ

Σαρδουίης Βαβδίδου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

10 ΟΔΟΥ ΒΟΥΛΗΣ — ΝΟΤΙΩΣ 8

1878

ΚΡΗΤΙΚΑ 866

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΓΧΩΡΙΟΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ

ἢ

ΤΟ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΤΩΝ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1868 — 1878.

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

✱ ✱

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

ΑΟΥ. Αριθ. 19574α

Χρονολ. Είσοδ. _____

Ειδιότης. Γνωστικὸν βιβλ. Κοφ. 4040

Ἄριθ. 489.3 / 304

ΧΙ-ΙΧ-ΛΙΥ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

ΙΟ ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ—ΜΟΥΣΩΝ 8

1878

ΝΙΚΟΛΑΩ ΔΕΙΚΤΑΚΗ
ΑΝΔΡΙ ΔΟΚΝΩ ΤΗΝ ΕΥΠΡΑΓΙΑΝ

ΚΑΙ

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΙ

ΤΗΝ ΣΥΛΛΟΓΗΝ ΤΑΥΤΗΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

Βαρῆς Ἰωάννου Βαρδιδῆς

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ

Δημοσιεύοντες τὴν ἀνά χειρας συλλογὴν Κρητικῶν ἐπιστολῶν, ὀφείλομεν νὰ δικαιολογήσωμεν διατί, ἐνῶ κατὰ τὸ δεκαετὲς τοῦτο διάστημα πολλὰ ἐν Κρήτῃ καὶ ἐνταῦθα διεδραματίσθησαν καὶ πολλὰ ἐγράφησαν καὶ ἐνηργήθησαν ὑπὸ πολλῶν πατριωτῶν κατὰ διαφόρους τρόπους, ἀναλόγως τοῦ συστήματος, τῆς θέσεως, τῶν γνώσεων, τῆς ἐπιρροῆς καὶ τῆς δυνάμεως ἐκάστου πρὸς ἐπίτευξιν αἰσιωτέρας ἀποκαταστάσεως τῆς πολυπαθοῦς νήσου. Ἴδου διατί Ὁ Κρητικὸς λαὸς ἐν ἔχει τέρμα, ἔνα ἔχει σκοπὸν, μίαν λατρεύει ἰδέαν, τὴν μετὰ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος Ἐνωσιν αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ πραγματώσις αὐτῆς εἶναι δύσκολος ἐν ταῖς παρούσαις τῆς Ἑλλάδος καὶ Εὐρώπης περιστάσεσιν, ὁ ἐπιστολογράφος, ὅτε μὲν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κουμαντάντες, ἢ Κόσολος παρουσιαζόμενος, ὅτε δὲ ὑπὸ τὸ γέρω Σταθώρης, ἢ Ἀγριμοπόδαρος, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ τὸ Μαρκουλοπέτρος, ἢ Παντέρημος, ὧν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς, θέλει νὰ καταδείξῃ οὐ μόνον εἰς τοὺς συμπατριώτας του Κρήτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ὑποδούλους αὐτοῦ ἀδελφοὺς, ὅτι ὀφείλουσι νὰ

συνασπισθῶσι πάντες, καὶ ὁσάκις εὐρίσκωσι περιστάσιν
 τινὰ νὰ ὠφελθῆ ἡ πατρίς των κατὰ τι, νὰ μὴ τὴν ἀφίνω-
 σιν, ἀλλὰ δραττόμενοι αὐτῆς νὰ ἀμιλῶνται, καὶ βαθμηδὸν
 νὰ κατασταθῶσιν ἱκανοὶ ν' ἀποτινάξωσιν διὰ μιᾶς τὸν
 ζυγὸν, χωρὶς μεγάλου κλονισμοῦ. Ὁ ἐπιστολογράφος λοι-
 πὸν οὗτος, ἐν τῇ ἀενάφῃ πάλλῃ τῶν ὑπὲρ τῆς πολυπαθοῦς
 πατρίδος λογισμῶν αὐτοῦ, δημοσιεύει τὸ φρόνημα τὸ
 ἐπικρατοῦν παρὰ τῷ πολυτλήμονι μὲν — ἀλλ' ἀδαμά-
 στῳ — χριστιανικῷ τούτῳ τῆς Κρήτης λαῷ, ὅπως καὶ
 οἱ λοιποὶ ὑπὸ τὴν δουλείαν ἀδελφοὶ λαοὶ, ἐκτιμῶντες τὰς
 ἐκάστοτε παρουσιαζομένας περιστάσεις, κατανοήσωσι
 τὸν τρόπον ταυτοχρόνου καὶ κοινῆς ἐνεργείας, ὑπὲρ τῆς
 πραγματικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἀνατολικῆς
 Ὀμοσπονδίας, χωρὶς νὰ ὑπομείνωσιν ἐκάστοτε κα-
 ταστροφάς, σφαγὰς καὶ λεηλασίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Δεκεμβρίου 1878

Ὁ ἐκδότης

Ευαγγελοῦ ἠγ.
Βαρδίνου Βαρδίνου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄.

Καταχωρηθεῖσα ἐν τῇ ἐφημερίδι «Κόλασις» ἔτος Α΄. ἀριθ. 14, τῇ 22 Φεβρουαρίου 1868 μὲ τὴν ὡς ἔπεται εἰσαγωγὴν τῆς ἐφημερίδος ταύτης.

«Δημοσιεύομεν μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν. Γέρων Κρής, περιγράφει μετ' εὐτραπελείας καὶ ἀγχινοίας ὄντως Κρητικῆς εἰς διάλεκτον τῆς πατρίδος του, τοῦ Ἀαλῆ πασᾶ τὰς μηχανορραφίας.

«Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, γεγραμμένη εἰς ἀγνωστάτην Κρητικὴν διάλεκτον, ἀπεικονίζει καθαρῶς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, καὶ ἔχει πολλὴν τὴν φιλολογικὴν ἀξίαν».

ΚΕΡΑΜΕΙΑ χωρὶ Λούλο τοσὶ 17 τοῦ Φλεβάρη 1868.

Ἀγγελὲ Κοκκόλη χαιρετῶ σε !

Ἰδὲ νὰ μοῦ γράφης γιὰ μιὰν ἀναφορὰ πῶς ἦρθε στὴν Ἀθήνα πρὸ τὴν Πάλι, σ' ὅλους τοσὶ μινίστρος κί' ἔχει 519 ὑπογραφὰς Κρητικὰς καὶ ζητοῦσι, λέει, τὴν φραμελίς τῶνε νὰ τὴν γιὰ μύρομα, τίσω ἔστὴν Κρήτη, κί' ἄλλα χίλια δυὸ πράματα.

Δὲν ἔπρεπε δὲ νὰ σᾶς ἀπορπίση καὶ νὰ κἀνεταί τέθοιο σούσουρο, μπάρεμου σεῖς ποῦστε εἰς τὸ Μωργιά, μουδ' ἐτούτ' ἡ κινιούργια γάμπρικα, ὁπούβγαλε πάλι ὁ Μεγάλος Βεζύρης τοῦ

Σουλτάνου, με τὰ τζιράκια του¹, τὸν Πετρίδη, τὸν Τζανάρη τὸν Χατζή Γιώργη, τὸν Μουτσονικολάκη, καὶ μετὰ τὴν Ἀλισσάβα Βασιλικοπούλα, γιατί δὲν ἤμπορευε ὁ κακομοίρης νὰ κάμῃ κ' ἄλλῶς, γιὰ νὰ ποδεῖξῃ ἔς τὸ Σουλτάνο καὶ ἔς τὴν Ἐγγρέπη πῶς ἔσιαζε τὴν Κρήτη. Κι' ἀπῆτις ὥρας καὶ ἕμισψ ὁ Ὁμέρη Πασσῆς, ἴδαμε μονομιᾶς νὰ πέμπῃ μαντατοφόρους ὄλους τσοὶ μουζεβύριδες του εἰς τσοὶ Ἐπαρχίες, νὰ μᾶς ἐτάσουνε χίλια δυὸ πράματα, γιὰ νὰ σιμώσωμε νὰ κουβεδιάσωμε μαζύτωνα, νὰ μάθωμε λέει, καὶ τὰ μαντάτα τ' ἀφέντη τοῦ Βεζύρη, κ' ἄλλα τέθλια δρόλικα, ποῦ βαργιοῦμε, νὰ τ' ἀναθιβάνω.

Ἦν εἶδε τὸ λοιπὸς, πῶς ἀνωφέλεφτα ξεγιβεντίζεται κι' αὐτὸς κ' οἱ μουζεβύριδες του καὶ δὲν τοῦ σίμωνε κλανεῖς, ἔβγαλε ὁ ἴδιος προκίρυξες νὰ μπαῖνη ὅποιος θέλει μέτα ἔς τὴν χώρας, ν' ἀγοράξῃ ὅ,τι θέλει καὶ νὰ μὴ φοβᾶται πῶς θὰ τὸν ἐπειράξῃ γ' ἐξουσία ἢ ἄν ἀπορπίστηκε, πῶς μετὰ τὴν γαλιφιές δὲν βγαίνει πράμα, κατεργάτικε μῶλους τσοὶ μουζεβύριδες του οὔλη κ' οὔλη τούτη δὲ τὴ χάμπρικα, ποῦ ἰδετε ἔστην ἀναφορὰ ποῦ ἔπέφανε ἔστην Πόλι μετὰ τὴ 519 ψεύτικες ὑπογραφές, ἀπ' οὔλη τὴν Κρήτη, πῶς ζητοῦνε, τάχατες τὴ φαρμελιές τῶνε νὰ γιὰίρουνε ἔπισω, καὶ πῶς τὰ Φράγγικα καράβια τὴν ἔπιανε, χωρὶς νὰ κατένε ποῦ πάνε ! Ἐκίρένομαι τὰ γέλοια, ἔσ' ἀθυμηθῶ μιᾷ ἡμέρα ἔς τοῦ Γαλοῦ τὴν πόρτα, πῶς εἶδα τὸν Τζανάρη μετὰ τὸ νισάνι, τὸν Πετρίδη μετὰ τὸν Μεντζιντιγέ καὶ τὴ Βασιλικοπούλα νὰ τσακλουθᾶ ἕνας Χαντούμης² ἔποπισω (ἂν εἰς τὸ Βασιλικὸ Χαρέμη) καὶ νὰ βαστᾶ τὸ ντιθίτη³ καὶ μιᾷ χάρτα, κ' ὅποιος ἤθελε τῶν ἀπαντιξῶν νὰ τονε καλημερίζουνε καὶ νὰ τοῦ λένε νὰ ὑπογράψῃ στὸ χαρτί τοῦ Χαντούμη, γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τό-

¹ Μαθητὰς του.

² Εὐνοῦχος.

³ Κέλαμον.

του καὶ τῆς Χρισθιανωσύνης, γιατί ἄλλοιῶς ὁ Μητροπολίτ - ἐ-
φέντη μας, θὰ βγάλῃ ἀφορεστικό καὶ ἴφταπάπιδο, γιὰ κείνους
ποῦ δὲν ὑπογράφουνε, ἀπὸ τσοὶ παρχίες κι' ἀπὸ τὰ χωργιά.
Δὲν ἀνήμενα, ἀνιψιέ μου, νὰ μὲ καλημερίσουνε καλὰ, καλὰ, κι'
ἀρχίζω μὲ μεγάλο καρδιοκτύπι νὰ τσοὶ διπλοχαιρετῶ καὶ ν' ἀ-
ναστοροῦμαι τὴν παροιμία τοῦ γέριω Ἀτσιποθόδωρου· «ὄπου
ιδῆς κακὴ γυναῖκα, τρεῖς φορές τὴν ἐχαιρέτα»· ὡς μοῦ δίδουνε
τὸ χαρτί νὰ ὑπογράψω, διαβάζω ὁ κακομοῖρος κῆντα θωρῶ ;
ὑπογραφὲς ἀποθαμένα καὶ ζενιτεμένα ἀπὸ τὸν περασμένο χρόνο,
ὑπογραφὲς γυναικίστικες, ὑπογραφὲς κοπελίτικες ἀπὸ τὸ χωρ-
γιό μας, ποῦ δὲν ἔχομε οἱ κακορρίζικοι μηδ' ἀναγνώστη, γιὰ
τὸ ψαλητῆρι ! Ἔβλα τὴν ὑπογραφή μου στραβά κουτσά, ὡς
ἠμπόρεσα καὶ δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα νὰ ξεπορτίσω τὸ Καλὲ
καπισί,⁴ καὶ νὰ πάω στὸ χωργιό μας νὰ βουτηχτῶ σὲ καμιὰ
παχλά μπουγάδα, νὰ παστρέψω τὸ κορμί μου καὶ τὰ χέργια
μου, γιατί μοῦ φάνετο ἴπως ἤμουνε ὄλο μαγαρισιές, ἀπῆτις
καὶ χαιρέτησα τῆ μουζεβύριδες, ποῦ μὲ βάλανε νὰ ὑπογράψω
στὴν ἀναφορά. Μὰ τὸ μεγαλοδύναμο Θεό ! καὶ δὲ νῆμουνε
καλὰ καλὰ φταχτὸς στὸ σπήλιο ἀπόξω (ὁποῦχο τὰ κοπέλια
μου) καὶ γροικῶ καὶ μοῦ φωνιάζουνε καὶ τὰ κοπέλια μου,
καὶ ὁ γερέας τοῦ χωργιοῦ μας, οὔλοι μὲ μιὰ φωνή ! «Τουρκαὶ
βγάνεις γέριω Κόσολε» !! καθίζω ὁ μαυροκακομοῖρος καὶ τῶ
νὰ δηγοῦμε τῶ μουζεβύριδω τὰ καμώματα, καὶ εἶδα καῖπαθα,
ὕδρωσα κι' ἐξῦδρωσα, ὡς ποῦ νὰ τσοὶ καταφέρω νὰ κάμουνε τὸν
παππά μας νὰ μοῦ συγχωρέση νὰ λειτουργηθῶ ἴσά χρισθιανὸς
καὶ νὰ μοῦ δίδῃ καὶ ἀντίντερο, ποῦ δὲν ἐγίγετονε καλὰ, ὄξο
καὶ νὰ μὲ μυρώση πρώτα ! καὶ ποῦ νὰ σοῦ τὰ λέω οὔλα, ποῦ
στουπήρει ὁ νοῦς μου νὰ ντὰ θυμηθῶ μὰ καλὰ κι' ὁποῦπαθα

⁴ Ὁρά φρουρίου.

γιατί, ἔσποιος δὲ θέλει χτύπους ἔς τὸ χαρμιδιὸ δὲν πάει⁵ ἐμένα ἢ κεφαλή μου θέλει σπάσιμο, γιατί δὲν ἐγροίκησα τοῦ συντέκνου μουτοῦ Σφρακιανοῦ, ὄντὲ μεῦ διπλοπαράγγερνε κί ἀπαχαίρετα: ἵνα ἴφισης σύντεκνε, ἀνάθεμα καὶ κατάρα ἔστα κοπέλια σου, τσοὶ Τούρκικες χῶρες νὰ μὴ πολυσιμάνουσι⁶ γιατί, ἀπὸ τοῦ διαόλου τὸ μιτάτο, μουδὲ τυρὶ μουδὲ μυζύθρα μὴ γυρεύης⁷ ὡς εἶνα δὰ καὶ τοῦτο μαζὺ μετᾴλλα· «σάν τήν πάθ⁸ ἢ παππαδιὰ σφιγκτομανταλόνεται⁹· ἐτσιδαδᾶ, τήν ἔπαθα κ' ἐγώ, σφάνελλα νάχουν οἱ μουζέβύριδες με τήν ἀναφορὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρη τανε, (τήν κλωσσού⁵ τοῦ Σουλτάνου) καὶ σοῦ ξαγορεύομαι τήν πᾶσαν ἀλήθεια, δίχως νάχη κλιανένα λεκέ⁶ ἢ ψυχὴ μου, μὰ τσ' ἄγιες ἡμέρες ὁπούχωμε καὶ μὰ τὸ χῶμα ποῦ θὰ μᾶς ἐράη, γιὰ νὰ τὸ διαλαλλήσης με τσὴ βωμαίικες γαζέτες, ἀνὲ μπιστεύης τὸ Θεὸ, ἔς οὔλη τῆ⁷ χρισθιανώτη, γιὰ νὰ μάθουνε ἢ Ῥωμνιωσύνη, ἴντα λογίος ἐδίαζε καὶ τοῦτος, ὁ Σαντραζήμης τοῦ Σουλτάνου, ὅσον καιρὸ ἔκαμε ἔς τήν Κρήτη, γιὰ νὰ γελάση πάλι τσοὶ μισοὺς Φράγγους, νὰ γράφουνε ἔς τσὴ Φράγγικες γαζέτες, ἴσαν καὶ ἔς τὸν καιρὸ τοῦ μουσταφᾶ Πασᾶ, πῶς ἐσιάχτηκ⁸ ἢ Κρήτη, κί ὅμως, μουδε κείνος, πρᾶμα δὲν ἔκαμε, μουδ' ἐτοῦτος διάλε τῆ δροσιᾶ, μόνο ἴμισεψε μουζοδομένος, καὶ ἴπάει ἔς τήν Πόλι νὰ τὸ πῆ τοῦ Σουλτάνου, νάρθη καὶ κείνος ἀνὲ θέλη, νὰ κάτση ἐπάε δυὸ μῆνες ἔστα Χανιά, πρίχου νὰ χάση οὔλη - τήν Κρήτη, ποῦ δὲ ντῆ - νεῖδε ποτέτου, γιὰ νὰ τῆ νάποχαιρετίση κιάλας. Τὰ θάρρη μουῶχω ἔς τὸ Θεὸ!!...

«Ὁ Γέρων οὔτος εἶναι γνωστός στιχουργὸς αὐτοσχεδῖος ἐκ Κυδωνίας».

⁵ Κλωσσού ἀπεκάλεσαν οἱ ἐντόπιοι Τούρκοι τὸν Ἰαλῆ Πασᾶ κατηγοροῦντες αὐτὸν. ⁶ Κηλῖδα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β'.

Δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ ἔτη ἀριθ. 2333 τῆς ἐφημερίδος τοῦ «Αἰῶνος»
τῆ 18 Ἀπριλίου 1868.

«ΚΕΡΑΜΕΙΑ τοῖς 8 τ' Ἀπριλίου τοῖς 1868.

«*Ἀγαθὲ* μου χαιρετῶσε.

«Ἐλαβες τὸ γράμμα σου καὶ ἐχάρηκα πῶς εἶστε καλὰ οὔλοι
καὶ ἴδοξα τὸ Θεοῦ, ποῦ δὲν εἶδα ποτέμου νὰ γούρζεσαι καὶ
σὺ ἅ μερικοὺς ποῦ γράφουνε κάθε πόστα, γιὰ νὰ πορπίζουνε
τὸν κόσμον, ὅτι πῶς ποθαίνουνε τὴν πείνας τὰ κοπέλιατωνα
καὶ δὲ μποροῦνε νὰ βαστάζουνε μπλεῖο, τὴ γδύμια καὶ τὴν
κακοπέρασι ποῦχουνε ἀτουδὰ ἐστὸ Μωργιά, καὶ εἰς τὰ νησιά
καὶ μερανίκα κάνουνε πατιρντὶ μεγάλο, γιὰ νὰ σκαλίζουνε
τοσοὶ ναμικιόριδες² νὰ φωνάζουνε κοντράδια³ γιὰ τὴ νέπανά-
στασι καὶ γιὰ τὸ ἔχνος. Δὲ συλλογιούνται οἱ κοιτσιφόμυαλοι,
καυμός νὰ τῶν ἐρθῆ ἐστὴν κεραλή! τὰ βάσανα καὶ τὴ δυστυ-
χίαι ποῦ περνούσανε ἐπαδὰ ἐστὴν Κρήτη, καὶ πρῶτα καὶ ὕστερα
ἐστὴν ἐπανάστασι, ποῦ λέγανε, νὰ βροῦνε καράβια νὰ μισέφουνε
τὰ κοπέλιατωνα νὰ περάσουνε ἐστὸ Μωργιά κίαις ἤθελαν ἀποθά-
νουσι τὴν πείνας. Δὲ συλλογιούνται καὶ μᾶς ἐπαε, πῶς
περνούμε¹ τόσαις χιλιάδες, ὅπου δὲν ἔχομε⁴ σπιτή νὰ μπουόμε⁵
χειμῶνα καλοκαίρι! Ἐνας Θεὸς μόνο κατέει τὴν πείνας καὶ
γδύμια⁶ τοσοὶ κόπους καὶ τὰ βάσανα ποῦ περνούμε⁷ μερανίκα,
τὰ κίντουνα ποῦ ποφέρου⁸ ἐς γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ
τὴν Πατρίδας! γῆ δὲ μᾶς ἐλογαριάζουνε μᾶς γι' ἀνθρώπους; Θα-
μιάζομαι πῶς τοσοὶ βαστᾷ ὁ Θεὸς καὶ δὲ ρίχ⁹ τ⁹ ἀστροπελέκι νὰ
τοσοὶ κάψη καὶ νὰ τοσοὶ ξεβγάλη ἀπὸ τὸ ἔχνος τὴν γῆς, τῆθους

γούρζεσαι

περτῶμι

γδύμια

ἔχομα μωτῶμα

περνούμα

ρίχτει

¹ Μερψομορεῖς. ² Ἀγνώμονες. ³ Ἐνάντια: Παῖσματα.

ἡ ν(αυ/ε)

ναμικιόριδες ἀνθρώπους, ὅσοι κιάνη βίνοι κλοῦπου κιάνηβρίσκουνται, γιὰ νὰ γλυτώσουν οἱ πολλοί· γιὰτ' ἀνιψέ μου, πολλά τὸ φοβοῦμαι, πῶς τριψε ξύσε, μετὰ σκαλισμάτωνε, θὰ ἔξημέρωση κιαμιά ἡμέρα νὰ κουδουνίση ἡ παροιμία τοῦ γέρω Μαργιόλου. « ἡ γραί δὲν εἶχε διάλογο κι ἀγοράς ἕνα χοῖρο. » Καὶ τότες θὰ τὰ νοιώσωμε καὶ τῶ γερόντω τὰ παλιὰ λόγια. « Ὅσον ἔρθ' ἡ κόττα ἔστο σωρὸ παρασκαλίζει κιάλα. » Κιάσο κιάνὲ κτυποῦμε τοτεςὰς τῆ κεφαλῆς μας, « ἀνωφέλεφτα, » θὰ μὰς ἐλένε μπλειό.

« Ἀνάθεμα καὶ κατὰρα σ' ἀφίν' ἀνιψέμου, συναλλῆκι μὲ ναμικιόριδες ἀνθρώπους ποτέ σου νὰ μὴν κάνεις, ὅτι νὰ μυριστῆς μόνο, πῶς εἶνε τέθοιοι. Ἐγὼ κατέχω ἰντάπαθα. » Ὅποιος ἐκάη ἔστην κολοκύθα, ἀπ' ἀλλάργω τὴν ἐφύσα.

« Τὰ καινούργια τοῦ τόπου μας εἶνε καλά, Ἀπῆτις ὄρας καὶ ἡμίτεψε, ἡ κλωσσοῦ τοῦ Σουλτάνου, ὁ Σαντραζάμης του, καὶ δὲ ἔμπόρεσε μὲ τσοὶ μουζεβύριδες ὁποῦχε ὁ Σουλτάνος νὰ σβύση τὴν ἐπανάστασι, οἱ ἑντόπιοι Τοῦρκοι ἀπορπιστῆσανε καὶ δὲν κατένε, ἴντα θεὰ γενοῦνε μπλειό, ἀπὸ τσοὶ τενεκέδες ποῦ τῶ νὲ δένουνε εἰς τσοὶ πολέμους, ἀπὸ τὴ λαμπρὴ κύστερα οἱ γ' ἐδικοίμας. Ἀπῆτις ὄρας καὶ μάθανε ἔσα Χανιά τὸν πόλεμο ποῦ γείνηκε τὴν Τρίτη τῆ Λαμπρῆς, ἔστον Ἀποκώρων καὶ σκοτώσανε τσοὶ μισραλαϊδέστωνε κιάλλους τετρακόσιους, ἐλυσιάζανε ἀπὸ τὴ μάνιτάτωνε οἱ μπένδες καὶ πασσάδες τοῦ νιζάμικου ἀσκεργιού καὶ λίγο λειψε, νὰ κάμουνε οἱ ἑντόπιοι τὸ χουντζοῦμι ποῦ φοθερίζουνε ἐδᾶ καὶ τόσον καιρὸ, ἀδέν ἐπρόφτανε νὰ τσοὶ καταπραῦνη ὁ Χοτζόγλου, κιάλλοι μεγάλοι ἀγάδες. Γιὰ νὰ μάθετε σὲ ἴπωση ἀπορπισιὰ ἔβρίσκουνται, σοῦ πέμπω μὰς προκήρυσσ' ἡ δόπια, ποῦ ἡ μούμπεψε ὁ Γέρο Χοτζόγλου, τὸ δὲ ταχιάς τοῦ πολέμου τ' Ἀποκορώνου, γραμμῆνη

μέ τὸ χέρι του καὶ βουλομένη μέ τὸ μουχοῦριτου, γιὰ νὰ τὸ διαβάσω εἰς τοσοῦ χωρῆγανούς μου.

« Ἄλλο δὲν ἔχω γιὰ ὄρας νὰ σοῦ πῶ μόνο καλὴ ἀντάμοσι.

Ὁ μπάρπας σου,
ΚΟΓΟΛΟΣ.

[Ἴδου τὸ κείμενον τῆς ἀνωτέρω ἀναφερομένης προκηρύξεως
τοῦ ὀθωμανοῦ]

« Πρὸς τοσοῦ συντοπιτάζου μου τοσοῦ χρισθιανούς τοσοῦ Κρήτης.

« Σωστοὶ δυὼ χρόνοι γείνονται ἐδὰ τὸν Ἀπρίλι, ἀπ' ἀρχὴν *ἀρχὴν χινητικῆς*
χινητικῆς ἐπανάστασις τῆς Κρήτης καὶ μπήκαμε ἔστα βά-
σανα, ἔστη στενοχωρίες, π' ἀρχίζανε οἱ σκωτομοὶ καὶ οἱ καῦ-
μοὶ, εἰς τοσοῦ Χρισθιανούς καὶ Τούρκους, κιά κόμη δὲν κατέμε,
ὡς πότες θὰ βαστάξῃ τοῦτ' ἡ δουλειὰ καὶ πότες θεὰ ζετε-
λέψη. Οὔλοὶ τὸ θωροῦμε μπλειό, πῶς τὸ Ντοβλέτιμας εἶν'
ἀρρωστάρικο, πὸ τὰ γιαιτρικά ποῦ τὸ ποτίσανε οἱ ψευτογιά-
τροὶ τῆς Φραγγλῆς, ποῦ μᾶς ἐκάνανε τὸ φίλο [ὡς τὸν ἐκάνουνε
καὶ σὲ ἴσᾶς] γιὰ νὰ μᾶς ἐγλύφουνε, ὡς γλύφουν οἱ σκουληκοὶ
τῶν γριαχλαδιᾶς τῶν φίλων ὥστε ποῦ σαπίζεται καὶ πέφτει. *οἱ φίλοι*
Οἱ Φράγγοι, μουδ' ἐσᾶς εἶνε φίλοι πιστοὶ μουδ' ἐμᾶς. Τὰ για-
τρικά ποῦ θὰ φελέψουνε καὶ ἴσᾶς καὶ μᾶς, βγαίνουνε ἔσοῦλο τὸ
Λεβάντε, ἔστα χέρνιτσας εἶνε ν' ἀποφασίσετε νὰ τὰ βροῦμε, χω-
ρίς ν' ἀνακατώσωμε ξένους νὰ τὰ μουρταρέψουνε. Κάμετε τὴν
ἀπόφασιν, χωρὶς νὰ γροικᾶτε τοσοῦ ψωρόκαπε¹ τοῦ Μωργιά,
καθὼς καὶ μεις δὲ γροικοῦμε ἔτσοὶ οὐλεμάδες μας, κ' ἐλάστε
νὰ συβαστοῦμε ἀπὸ πᾶ κιοπίσω ἴσαν πατριώταις, νὰ κάτση

¹ Οὕτως ἐννοοῦν τοὺς ἐλευθέρους Ἕλληνας.

κάθε γείς ε'τό σπῆτι του και 'ε'τό πρόμα του, να κάμουμε μοναχοί μας τσοί νόμους μας, 'σάν οὔλα τὰ μιλλέθια τοῦ κόσμου, 'πούγουνε δίκιους νόμους και δὲν ἀλληλοσφάζονται, 'σάν τὰ θεργιά τάνήμερα.

«Κάμετε 'σεῖς τὸ σιέδιο, να μᾶς τὸ πέψετε και μηνύσετε μας με τσοί κονσόλους, να 'βγοῦμε να τὸ υπογράψουμε ὅπου θέλετε, χωρὶς να 'ρωτιζώμαι τσοί πασσάδες και βεζυράδες τοῦ Σουλτάνου.

ΧΑΝΙΑ τση 3 τ' Ἀπρίλι τοῦ 1868.

Οἱ πατριώτες σας μπέηδες και ἀγάδες, Κάστρου 'Ρεθίμνου και Χανιώ, με τὴν μπαραγγελιάτωνα.

ΣΑΚΙΡ ΑΓΑΣ ΧΟΤΣΟΓΛΟΥΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ'.

Καταχωρισθεῖσα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 483 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Μέλλον» κατὰ τὴν 31 Μαΐου 1868 με τὴν ἐπομένην κρίσιν τῆς συντάξεως.

«Ἡ ὑπ' ὄψιν εἰς Κρητικὴν γλῶσσαν ἐπιστολὴ διατυπώνει τὰς ἐντυπώσεις ἃς παρήγαγον ἐν Κρήτῃ τὰ τελευταῖα ἐνταῦθα και ἀλλαχοῦ γεγονότα.»

ΚΕΡΑΜΕΙΑ τσοί 15 Μαΐου τσοί 1868.

Ἀγαπῆτέ μου χαιρετῶ σε.

Εἶδα να μοῦ γράψης πάλι τὴ μεγάλη σου χαρὰ, 'γιά τὸ πανηγύρι ποῦ κάμανε 'ε' τὴν Ἀμέρικα, γιά τὸ χατῆρι τῶν Κρητικῶν, και πῶς μαζώζανε κάμποσα ργιάλια και ροῦχα να μᾶς τὰ πέψουνε πάλι, με τὸν καλὸ χριστιανὸ και πατριώτη μας γέρω Χάου, ὅπου ξανάρεθε πέρυσιν κ' ἔφερε ροῦχα κ' ἐντυσε

τὰ κοπέλια μαι, ψωμί και χορτάσαμε μερικὴν ἡμέραν, οἱ κακορρίζικοι, ὁπούμαστανε και τότες ἀπορπισμένοι! Δόξα νάχη ὁ Θεός ποῦ δέ μᾶς ἀφίνει περίλυπους!! μεγάλ' ἡ χάρι σου, Θεέ μου, ποῦ φωτίζεις τοσοί καλοῦς ἀνθρώπους, ἀπὸ τῆ μιάν ἄκρα ὡς τὴν ἄλλη τοῦ κόσμου, νὰ μᾶς ἐδρακονίζουνε, νὰ δυναμωθῶμαι νὰ πολεμοῦμαι, γιὰ τὴν ἀγάπη σου και γιὰ τὸ καλὸ τοῦ κόσμου, τὸν ἀντίχριστον! ποῦ «μαγάρισε ἐδᾶ και τόσους χρόνους τὸ Νὰ τὸν ἀγιοῦ σου» (ὡς μᾶς τὸ λέει κάθε ἡμέρα ὁ ἡμερίος τοῦ χωργιοῦ μας.)

Δὲν ἡμπορῶ νὰ σοῦ γράψω πόση μεγάλη χαρὰ ἐπῆρε πάλ' ἡ καρδιὰ τῶ' χωργιανῶμας, προχθὲς ποῦ τῶ νὲ διαβάσα τὸ γράμμα σου, ποῦ γραφες γιὰ τὸ Βασιλικὸ λόγο, 'πούκαμε 'ετῆ καινούργια βουλή ὁ Βασιλιάς, πῶς θὰ 'ξακλουθήση τὸ ἔχνος νὰ ταίξει τὰ γυναικίπαιδά μᾶς, γιὰτι μᾶς εἶχανε 'πορπισμένους καιποτουδᾶ κι' ἀποπαδᾶ οἱ μουζεβύριδες, πῶς ἡ καινούργια Βουλή θὰ κόψη τὸ ψωμί τῶν Κρητικῶ.

Δὲν μοῦ λέες, γιὰ τοσοί βουλευτάδεμας, ἔντα τ'σαποκίμανε; ἐμάθαμε πῶς δὲ τοσοί δεχτήμανε και πῶς ἐξωρίσανε και δυὸ γιὰ τὸ Τσιρίγο! τὸ πῶς δὲ θὰ τοσοί δεχτοῦσιν, οὔλοι μας τὸ κατέχαμε, δὲν ἤμεστα στραβοὶ νὰ μὴ νιὸ θωροῦμε, πῶς εἶνε δύσκολο πρᾶμα νὰ 'μποῦνε 'ετῆ Βουλή τοῦ ἔχρους, ὅζω κι' ὁμπρὸς νὰ διαλαλήση τὸ μπόλεμο ὁ Μωργιάς 'ετὸ Σουλτάνο, πρᾶμα ποῦ δὲ μπιστέβγει καιναίς γιὰ τοῦθ' ἐδᾶ τὴν ὥρα νὰ γενῆ, γιὰ χίλια δυὸ πρᾶματα ποῦ βάν' ὁ νοῦς μας. "Ἄς εἶνε δᾶ, γιὰ 'κείνους ὁμως ποῦ 'ξωρίσανε 'ετὸ Τσιρίγο δὲ γκατέχω, ὁ Θεός κ' ἡ ψυχὴ μου, ἔντα νὰ πῶ και πῶς νὰ τὸ λογιᾶσω τὸ κάμωμα τοῦτο, ποῦ μὲ κάνει ν' ἀνυποροῦμαι τοῦ γέρω μπαμπᾶ Ἰσλάμη τοῦ πολιάρχου τῶ' Χανιῶ με τοσοί ἀσκητῆδες του, και τ' Ἀλῆ ἐφέντη τοῦ Μπασματζῆ με τὸ 'ἀρναούτιδὲς του, ὄντε καινούγηα τοσοί πατεντάληδες Ἕλληνες γιὰ νὰ

τσοὶ ἔξωρίση 'πὸ τὴν Κρήτη!! "Αδικοὺς νὰ τῶνε λάχη εἰς τὸ νοῦ,
ποῦ τ' ἀποφασίζανε νὰ κάμουνε τὰ μουζεβουλίκια, γιὰ νὰ ἔξω-
ρίσουνε δυὸ κοπέλια, 'σὰ νᾶσανε Δράκοι νὰ βουφρίζουνε μονομιὰς
τὸ Μωργιά!! Μὴ θὰ μοῦ 'πῆς πῶς τὸ κάμανε γιὰ τὰ μάθια,
τοῦ ξένου κόσμου' ἄς ἦνε γιὰ τὸ χιτῆρι σου καὶ τοῦτο! ὅμως
γιὰ τὸ Φλωρὴν ὅπου δὲν ἦτονε βουλευτῆς, ἔντα πρόφασι θὰ
μοῦ 'πῆς πῶς τοῦ βρῖκανε καὶ τὸν ἐξώρισανε, π' ἀργιὰ καὶ ποῦ
νὰ βοεθοῦνε 'ς οὐλὴ τὴν χρισθιανότη δέκα 'νομάτοι, νὰ τοῦ
'μοιάζουνε 'ς τὴ χάρες καὶ 'ς τὴ ὄρεξες, ποῦχει γιὰ τὴ 'λεφ-
τεργιὰ οὐλοῦ τοῦ κόσμου; θαμᾶζομαίτσοι 'εἰς τὸ μεγάλο νοῦ καὶ
'εἰς τὸ ἴσιο ποῦ βαστοῦνε!!

Ναι, μὰ τὸν οὐρανὸ, δὲν ἔχω ἔντα νὰ βάλλω μπλεῖδ' εἰς τὸ
νοῦμου, παρὰ τὴ μπαρομῖα ποῦ λέει, «κακὰ χορεύεις παπ-
παδιὰ καὶ φαίνονται τ' ἀντζιὰ σου» καὶ ν' ἀναστοριθῶ καὶ
τὸ γκαρὸ ποῦχαμε τσοὶ Βενετσιάνους 'ς τὴ βράχη μας καὶ πα-
ναστατήσανε καὶ τότες οἱ παπποῦδες μας, ὥστε ποῦ 'κάμανε
τὴ 'λεφτεργιὰ τ' ἀγίου Τίτου (ποῦ βάσταξ' ὀκτὼ μῆνες μόνο)
καὶ μονομιὰς τὴνε χαλάσανε οἱ παρανομίες, 'ποῦκαν' ὁ Καλ-
λέργης, μὲ τὸ 'φίτσιο 'ποῦχε, ἀπ' ἄρπαξε τὴ μοναχοθυγατέρη
τοῦ παπᾶ 'πὸ τὴν Κίσσαμο τὴν ὥρα τσ' ἀγίας λειτουργίας καὶ
'μίσεψε. Σὰν τῶμαθ' ὁ γέρω μπροσπάπους μου, ὁ Κόσολος,
ἔβγαλε τοτεσὰς τὴν Κρήτης τὸ τραγοῦδι ποῦ λέει «Δὲ μὲ πο-
νοῦσιν οἱ πληγὲς ὀποῦχ' ἀπὸ τσ' ὄχθρους μου, ὡς μὲ πονοῦν οἱ
πῆλακουρνιὲς 'ποῦχω 'πὸ τσοὶ 'δικούς μου».....

Χαιρέτα μου τὸ γέρω Βούργαρη καὶ 'πέτου μιὰ μικρὴ μικρὴ
παρηγγελιά 'ς τ' ἀφτί, αὐτί!

«Σὰ θέλει δίκια νὰ δοικᾶ πείσματα μὴ γυρεῦει
»ξύλα μὴ βάνει εἰς τὴ φωθιὰ δέχως νὰ μαγερέθει»

"Άλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ πῶ γιὰ ὄρας, παρὰ μόνον ὁ Θεὸς
νὰ διδῆ φώτισι κι' εἰς ἐμᾶς ἐπαδὰ καὶ σὲ Σᾶς ἀτουδά.

Ὁ γέρο μπάρπας σου.

N. ΚΟΣΣΟΥΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Δ'.

Καταχωρηθεῖσα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 2,377 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος ὁ «Αἰών»
τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1868

Ἐκ ΣΑΜΑΡΓΙΑ Σρακιῶ, 29 ε' Ἀγούστου 1868.

Ἀγαπημένε μου ἀνηψιὲ χαιρετῶ σε.

Ποτέ μου δὲν ἐχάρηκα περισσότερ' ὁ μαυροκακομοίρρης,
'σάν ὀπροχθές ποῦ μοῦ γράφες πῶς εἴχετε τὰ γεννητούργια
καὶ τὰ βαφτίσια τοῦ Διαδόχου, γιὰτ' ἔγεινε τὸ θεράπελο¹ πού-
χανε ἐδὰ καὶ τετρακόσιους δεκαπέντε χρόνους οἱ χριστιανοί,
ποῦ 'λαχταρούσανε νὰ φανῆ ὁ κληρονόμος, νὰ ζητήσῃ τὴ γκλη-
ρονομιά μας, ἀπὸ τσοὶ μαργιόλους τσοὶ βασιλιᾶδες τσ' Ἐγρώ-
πης, ποῦ κουρουντίζουνε² τόσο γκαῖρὸ τὸ Μουχαμέτι, γιὰ νὰ
τονὲ γλύφουνε, κι' ἀδικοῦν ἐμᾶς, τσ' ἄζουδους³ καὶ τσ' ὀρ-
φκνοὺς! ἀδικιὰ κι' ἄζουδιὰ νὰ τῶν ἔρθῃ 'εἰς τὴ γκεφαλή!

"Άλλο ἔμπροσθα δὲν ἀνημένω πλεῖδ νὰ μάθω, παρὰ μόνο
ἂν ἐβρέθηκε ἡ Κρητικὴ ἐπαγαστάτησα βυζάστρα, ποῦ σοῦ γράφα,
γιὰ νὰ βυζάζῃ κι' ἀπὸ 'κεῖνη ὁ διάδοχος μας, τὸ παστρικό τσ'
ἐπανάστασις γάλα, νὰ ἔμπροσθ νὰ διακρίνη εὐκολα, 'σὰ μεγα-
λώσῃ, τσ' ἀληθινοὺς ἐπαναστάτες ἀπὸ τσοὶ μουτιδες καὶ μο-
νομιᾶς ἀνιψιὲ μου, ἄς γενῶ ἕνας σωρὸς κόκκαλα, 'σάν τὸ προ-
φήτη Συμεώ!

¹ Σορδρὰ ἐπιθυμία. ² Προστατεύουν. ³ Ἀθλίους.

Ἐγγραφές μου γιὰ τὸ φουκαριστήριον⁴ ποῦ δώκετε ἐστὶ Νάβαρχο τσ' Ἀμερίκας, νὰ μιλήσω κι' ἐγὼ ἐστὶ Συνέλεψι, νὰ μπέψη καὶ κείνη ἄλλο ἀπὸ παῖ καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ κατεβῆ ὁ Νάβαρχος μὲ τὰ παρτίδα του,⁵ νὰ πάσῃ τσοὶ φαμελιές μόνο τῶν ἀληθινῶν ἐπαναστάτιδω, ποῦ βρίσκονται ἐπὶ πέρουςις ἐς τὰ γυρογαλία, νὰ τσοὶ φέρῃ ἐστὶ Μωργιά νὰ γλυτώσουνε. Ἐπεψα τὸ νῆδιο τὸν μαντατοφόρο σου⁶ μὲ τὸ γράμμα σου ἐς τὴ Συνέλεψι, κι' ἀνημέν' ὁ κακόσορτος ἀπηλογιά νὰ μούρθῃ κι' ἀκόμη δὲν ἤρθε· πολλὰ τὸ φοβοῦμαι, πῶς ἀρχίζανε πάλι νὰ τσοὶ διουργούνε⁷ ποτουδὰ δυὼ-τρεῖς μαγαρισμένοι ψευτοπατριώτες, ποῦ γενήκανε μπλεῖο περίγελο τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὸ λυσασμὸ ποῦχουνε νὰ δείχνουνται ἐς ἐκείνους ποῦ δὲν τσοὶ κατέχουνε! μὰ θαρρῶ πῶς τσοὶ καταμάθανε κ' ἐκεῖνοι μπλεῖο! Ν' ἀνημένω θέλω ὡς τὴν ἄλλη ἑβδομάδα κίαν δὲ γενῆ ὡς τῶν γράφω, θὰ πάρω μόνο τὴ χουρχουδα μου,⁸ νὰ τσοὶ διαγουμεῖσω⁹ νὰ διαρμιστοῦνε¹⁰ πέντ' ἔξε ἐπὶ τὴ Συνέλεψι νὰ μὴν τὴν ἐχαλοῦνε, τέθοιοι ἀναστεναμένοι!!

Ἄλλο δὲ νῆχω νὰ σοῦ πῶ γιὰ ὄρας, παρὰ μόνο δυὼ λόγια νὰ πῆς τοῦ Ζεφτιγῆ Πασσά σας¹¹ αὐτουδὰ πῶς, δὲν ἐπίστηξα ποτέ μου, νὰ καταδεχθῆ νὰ φλακιάξῃ τσ' ἀγωνιστὰδες καὶ τῶν ἀγωνιστῶ τσοὶ δικούς καὶ τὰ κοπέλια ὡς τσοποδὰ γιὰ τὸ χετῆρ τῶ μαγαρισμένων μουτιδῶν, ποῦ κατεβαίνουνε νὰ ξεριβετίζοῦνται μὲ τσοὶ Τούρκους!! Παρκαλοῦσα τὸ Θεὸ χρόνους πολλοὺς νὰ ζήσῃ· μὰ δὰ θάβῃ κι' ἀρνίσταί μας, μίαν ὥρα μὴ ντουρίση.¹²

⁴ Ἐυχαριστήριον. ⁵ Πλοῖα. ⁶ Κομιστής νέων εἰδήσεων. ⁷ Πατριουργοῦν. ⁸ Ρόπαλον. ⁹ Ανατρέψω. ¹⁰ Νὰ προετοιμασθοῦν πρὸς ἀναχώρητον ταχέως. ¹¹ Διευθυντοῦ τῆς ἀτυνομίας. ¹² Νὰ διαρκέσῃ ὡς Διευθυντής.

Μὴ κουρκουζανέβετε¹³ γιὰ τοσοῦτον γεβεντισμένους ποῦ Τουρ-
κέβουν' ἀποτοῦδ' ἀκέρχονται ἐπὶ πολιτείας τῶν Τουρκῶν, γιὰτ'
ἐκεῖνοι δὲν εἶνε μουνδὲ χρῖσθιανοὶ, μουνδὲ Τουρκοὶ, χειρότερ' εἶνε
κι' ἀπὸ τοσοῦτον Τσιγγινέδες,¹⁴ ἐκεῖνοι γιὰ τὴν κοιλιάτωνε προ-
δίδουνε καὶ τούρκους καὶ χρῖσθιανούς. "Ἐξε χιλιάδες ἀδερφο-
κτοί¹⁵ ἐγινήκωνε προχθὲς εἰς τ' Ἀσκύφου καὶ πιπιλίσανε ὁ
ὁ γεῖς τάλλου τὸ γαῖμα, νὰ μὴ νάφισουνε τὸ δίκιο τῆς Πα-
τρίδας 'ς τὰ χέργια τῶν μουτιδῶν. "Ἐχ' ὁ Θεός.

Ὁ μπάρπας σου
N. K.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ε΄.

Καταχωρηθεῖσα τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1868 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1893 φύλλῳ
τῆς ἐφημερίδος "Ἐθνοφύλαξ".

ΣΑΜΑΡΓΙΑ ΣΦΑΚΙΩ τοσοῦτον 1868 τοσοῦτον 29 τοῦ Σετεμπρι.

Φιλότησο μου χαιρετῶ σε!

Πολὺ καιρὸν δὲν ἔμαθα γιὰ τὴν ὑγείαν σου κ' ἔχω μεγάλη
τράλην γράψῃ μ' ἀνὲ πιστεύης τὸ Θεὸν, μπάρεμου τούτη τὴν
φορὰ νὰ μάθωμεν οἱ κακομοιργιασμένοι γ' ἐδικοί σου πῶς περ-
νάτε ἀτουδ' 'ς τὰ νησιὰ γιὰτ' ἔμαθαμε πῶς ἐσεῖς ἀπ' οὐλοῦς
τσο' ἄλλους εἰστε πλεῖον κατηγορημένοι 'ς τὴν ζωτροφὴν κ' 'ς τὴν
ντυμασίαν, γιὰτιδὲ κάθεστε σάν καὶ τσο' ἄλλους ἀπὸ τὴν νάρχην
'ς τὴν Ἀθήναν νὰ κουρουντίξετε 'ς τὰ σωκάλια καὶ 'ς τοσοῦτον
καθβέδες, νὰ φοβερίζετε τσο' Ἐπιτροπῶν πῶς θὰ πάτε 'ς τοσοῦτον
Πρεσβεσίαις, ἀδὲ σὰς σὲ δώσουνε μεγάλα σπῆθια νὰ κάτσετε
καὶ ρούχα νὰ ντυθῆτε. Θαμάζουμε τὴν ἀδιαντροπιάν ποῦχουν

¹³ Δειλιῆτες, ¹⁴ Ἀθιγγανοί, ¹⁵ Ἀδελφοποκτοί.

ἐκείνοι, ἔπο τῆ μιᾷ μεριᾷ, καὶ τῆ δικαιοσύνη ποῦ δείχνουνε ἔποῦ τὴν ἄλλη γ' ἐπιτροπές σας !! νὰ μπέμπουνε οἱ καλοὶ χριστιανοὶ τοῦ κόσμου τοσοὶ δικαιοσύνης γιὰ οὐλοὺς τοσοὶ Κρητικούς ποῦ βρίσκονται σ' οὔλο τὸ Μωργιά, καὶ γ' ἐπιτροπές σας νὰ τοσοὶ μοιράζουμε μόνο ε' ἐκείνους ποῦ κάθονται ἔς τὴν Ἀθήνα κ' εἰς τὴ Σύζ, νὰ ἀδικοῦνε οὐλοὺς το' ἄλους, ποῦ κάθονται ἔς τὰ νησιά κ' εἰς το' ἐπαρχίαις, ἕλα ἕλα το' ἀληθινοὺς ἐπαναστάτες, ποῦ καίκανε τὰ σπαθιά τῶνε καὶ τὰ πράμματα τῶνε καὶ γλυτώσανε μόνο τὴ ψυχὴ τῶνε κ' ἀνάθεμα τὴν ἄλλη δροσιὰ ! Δὲν τὸ πιστεῦγα μὰ τὸν οὐρανὸ, πῶς ἔχετε τέτοια δικαιοσύνη ε' τὸ Μωργιά, ποῦ καυχᾶστε πῶς ἔχετε χριστιανικοὺς νόμους καὶ χριστιανικὴ κυβέρνησι, μὰ κατὰ πῶς φαίνονται τὰ πράμματα, «παντοῦ τὰ πάντα» οἱ νόμοι κουρουντίζουμε μόνο ἑκείνους ἔποῦχουμε χυμοθεὸ κι' ὅτι θελ' εἰς σοῦ λένε πλεῖο οἱ διαβασμένοι, μ' οὐλλες τοσοὶ παραφανταρίες καὶ νομικὲς τῶνε. Δὲ ξεστραβῶνεστε μπλεῖο νὰ δῆτε πῶς οὐλλες ἢ γ' ἐλεημοσύνης ποῦ μπέμπουνε ἔποῦλον τὸ κόσμο γιὰ τὴν πανάστασι ἐδοθήκανε ε' ἐκείνες μόνο τοσοὶ φαμελιές, ποῦσαν οἱ γ' ἄντρες τῶνε μουτίδες ε' τὴν Κρήτη (γιὰ νὰ βγάλουνε βγάγια ἀπὸ τοσοὶ Τούρκους καὶ τὰ κοπέλια τῶνε νὰ ἔντύνονται καὶ νὰ ταΐζονται ε' τὸ Μωργιά ἀπὸ τοσοὶ ἔπιτροπές) καὶ τώρα καταβαίνουνε πάλι μὲ τὴν Ἀουστριακὴ Ἐνωσι ἔς τὴν Κρήτη καὶ προσκυνοῦσι τὸν Τούρκο γιὰ νὰ μαζώξουνε τὸ λάδι καὶ ὅτι ἄλλο μαζοῦλι ἔχει τῶν ἐπαναστάτιδω τὸ πρᾶμμα, νὰ τὸ μοιραστοῦνε μὲ τὴν Τουρκιὰ ἔσαν καλοὶ συντρόφοι. Δὲ θυμοῦντε οἱ γι' ἀναστεναμμένοι τὴ μπαρομιά τῶ γερόντω μας ; «ὅσ' ἀπ' ἀνέμου κ' ἂν παρθοῦν, παλ' ἀπ' ἀνέμου πᾶσι» δὲν ἀναστοροῦνται γι' ἀναστεναμμένοι ἔς τὴ μπρώτη πανάστασι πῶς ἐκακκοποδῶσασι, ὅσοι κι' ἂν ἐφάγανε τὰ γενικά ; τὰ θάρρη μου ἔχω ἔς τὸ Θεὸ !

Μὴ χλωσκᾶτε γὰρ τὰ μουτουλούκια ποῦ γείνονται ἔπο
μερικοὺς γεβεντισμένους, παῦ κᾶνανε τσοὶ ἴπαναστᾶτες ὅσο
γκαιρὸ δὲ νέπήγενε ὁ Τοῦρκος νὰ τσοὶ ζετρέχη κ' ἔκουρουντί-
ζουν τω, μόνο καὶ μόνο γιά νὰ γροικιέται τ' ὄνομά τανε ἢ
ἢ γ' ἐπανάστασις ἔπο κείνους ποτές δὲν εἶχε διάφορο, μήδ'
ἐδᾶ μὲ τὸ μουτουλούκι τωνε δὲ φοβᾶται νὰ πέση κ' ὅσο
θέλ' ἄς χοροπηδοῦνε· σ' χάρι σουχῶ γ' ὡ καβρέ νὰ γλακᾶς ἔς
τὰ κάρβουνα, μ' ἂν ἦναι γιά τὸν ποταμὸ, γλακῶ κ' ἐγὼ καὶ
τριπηδῶ.» Ἐτσι δᾶ, παιδί μου, θᾶ ξεχωρίσει γ' ἴρα ἔπο τὸ
στᾶρι.» Ἐθ' γνωριστοῦν οἱ γ' ἄντρες, θᾶ ξεφανερωθῆ γ' ἀλή-
θεια· ὅχι νὰ ντύνονται μὲ τοῦ περιστεργιού τὰ φτερά ἀπόξω
καὶ νᾶναι κοράκιοι ἔπο μέσα· οἱ λέω! «δ'γάλωσο ποτές του
κᾶν' ὁ κόρακας περιστέργια» μουδ' οἱ πιλαβιτισίδες παλικάρ-
για τοῦ πολέμου· ἢ παλαῖες παροιμίεις ψώματα δὲ λένε· «ἄ
σπρος γεννιέται ὁ κόρακας καὶ κόκκινος κανιάζει, καὶ μαῦρος
κατασταίνεται καὶ τοῦ κυροῦ του μοιάζει». Δὲν ἔπρεπε νὰ
παρᾶξενευτῆτε γιά τὸν Ἀλικαμπγιώτη τὸν Ἀναγνώστη πῶς
ἐμούττησε, γιὰτὶ δὲν ἠμπόργιε ὁ κακομοίρης νὰ κάμη κ' ἀλ-
λοιῶς ἀπ' ἤτις ὥρας καὶ τοῦλειψε τὸ πιλάβι (πούτρωε μαζί
μὲ τὸν ἀδερφοκτόν του τὸ Χοτροτζανᾶρα μπῆη) γιὰτὶ ἴλιγο
ἴθελε νὰ μαρᾶζιάση, νὰ ἀναστορᾶται ἴμερα νύκτα τὰ τούρκικα
πιλάβια καὶ τὰ πάχυτα ποῦχε πρώτας ἀποφάσισε ἔς τὸ ὕ-
στερο καὶ μούττισε γιά τῆ καιλιάν του κ' ἴθελεν ὁ Θεὸς καὶ
χοντρίνανε παλ' οἱ μαγοῦλες του πλεῖλ παρὰ τοῦ Χοτροτζα-
νᾶρα . . . «ἔπου ἴδῆς χοντρές μαγοῦλες, ὕπνος εἶναι καὶ βαρ-
γιούλες.» κατὰ τὴν καληνωρισμένη γραῖ Μπροσνερίτσια.

Δὲ μού λέεις ἴνταπαθε γ' ἐπιτροπή τοῦ πολέμου κ' ὅλο
καὶ σκωντάφνει ἐδᾶ καὶ τόσο γκαιρὸ ; γ' ἢ δὲν ἔννεωσ' ἀκό-
μη πῶς, «ἔποιος χῶνεται ἔς τὰ δακτύλια τ' ἀπὸ ἴπισω φά-
νεται οὔλος»; ὡς πότε θᾶ γροικᾶ τσῆ διουργίεις καὶ τὰ κόμ-

ματα κεινώ ποῦ τὴν τριγυρίζουνε; γ' ἢ κάνει πῶς δὲ νοιώθει; γιὰ τὴν ὥρα δὲ σοῦ γράφω πρᾶμμα, γιὰτ' ἀνημένω νὰ γνωρίση τὰ σφάλματά τση, πρίχου ν' ἄρθη γι' ὥρα νὰ τὰ μεταγνώση ἀνοφέλερτα· «τὸν ὄρι θωρεῖς καὶ τὸ σεμιδὸν του γυρεύεις; ἄς τὸ φρόνιμο μὲ νόημα, ἴς τὸ γκουζουλό μὲ σφύρισμα»: «Τὸ πείσμα βγάνει πρίσμα καὶ τὸ γινάτι ῥάτι».

Πόλεμος πάλι μεγάλος ἐγένικε τούτες τῇ ἡμέρῃς ἴς τὰ μέρη μας, μὰ δὲ γκατέχω ὁ Θεὸς κ' ἡ ψυχὴ μου πῶς ἐπῆγε, τὸ ἰδιό σοῦ λέω καὶ γιὰ τὰ Ῥεθυμνιώτικα. ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του!! Δίκιο ἔχουνε μπλεῖδ' γ' ἐπαναστάτες ὅ,τι καὶ ἀνὲ γκάμουνε ἀπὸ ῥᾶ καὶ ῥίσω.

Ὁ μάρπα σου καὶ ὁ σάρτουλός σου.

Γέρω ΚΟΥΜΑΤΑΝΤΕΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤ'.

Καταχωρηθεῖσα τῇ 9 Δεκεμβρίου 1869 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 60 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Προμηθεὺς» μετὰ τὴν ἐπομένην σύστασιν τῆς συντάξεως.

«Δημοσιεύομεν τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν, ἥτις εἶναι περιέργως διὰ τε τὸ λεκτικὸν τῆς, τὰς ἐκ Κρήτης πληροφορίας, καὶ τὰς διαφόρους σκέψεις αἰτινες ἐκφράζονται μετὰ πολλῆς ἀπλότητος καὶ χάριτος.»

ΣΑΜΑΡΓΕΙΑ ΣΦΑΚΙΩ τοῖς 3 Ἀγούστου 1869.

Σύντεκτε Μιχελλὸ χαιρετῶ σε!

Ἔλαβα τὸ γράμμα σου κ' ἐχάρικα γιὰ τὴν ὑγεία σου· εἶδα νὰ μοῦ γράφης πῶς θέλεις νὰ κατεβῆς φαμελικῶς καὶ νὰ πακκίσω ἀν' ἠμπορέσω νὰ σὲ σιάξω νὰ μὴν ἔχῃς ἀναρωτιεῖ·

ἐνέργησα ἔς ἐκείνους ποῦ μοῦγραφες μὰ δὲν πιστεύω νὰ κάμουμε ποτὲ πρᾶμμα, γιατί, γ' ἐξουσία ἔχει ἓνα δρόμο ἀρχιμισμένο και λέει ἔς οὐλους, πῶς δὲν τσοὶ πειράζει κ' ὕστερα βρῖσκει πρόφρασι μὲ χίλιους μῶδους και τσοὶ φλακιάζει, γῆ τσοὶ τζερεμετίζει¹ κ' ὄξο καπνὸς δὲ ἔγαινει· ποτὲ ἄνθρωπος δὲν κατεβαίνει και νὰ μὴ τὸ μεταγνώση, γιατί, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ζήση ἀλοιῶς, ὄξω νὰ φαίνεται καθάργιος Τοῦρκος ἔς τὴν ἐξουσία. Οἱ μουτιδες ἐσηκώσανε μῦτι και δὲν ἔχουνε ἔμιλημό· καλὰ σᾶς τῶλεγα ἔγω ὁ μαυροκακομοίρρης πρίχου νὰ πέση ἔγπανάστασι, πῶς, ἀδὲν προφτάζωμε νὰ συβαστοῦμε και πέσωμε δίχως καμιά σύβασι, θὰ χάσωμε και τ' αὐγὰ και τὰ καλάθια· καμαρώνετε δὰ και σεῖς ἀτουδὰ και ἔμεις ἐπαδὰ, τσοὶ μεγάλους πολιτικούς ποῦ δὲν ἀφίκασι νὰ κάμωμε καιμιά σύβασι, ὥστε ποῦ ἔσπάσαμε μοναχοὶ μας τσοὶ κεφάλές μας, κ' ἐδὰ μᾶς ἔλενε τύφλα μας και ἔξεμασκαρώθηκε και τὸ ῥωμαϊκὸ Βασίλειο² χειρότερ' ἀπὸ τὸ Ὀθρόρους τσοὶ Σαλωνικιοῦς, ἀντίς ὀπούπρεπε νὰ τιμηθῆ, ὕστερα ἔπο τριῶ χρονῶ, ἔματοχυσίες και και βάσανα ποῦ βᾶσταξεν ἡ καμομοίρρα ἡ Κρήτη, ὥστε π' ἄλυσσοδέθηκε και δὲν ὀρπίζει ν' ἀναντρανίση πλειὰ, ὄξω και νὰ κάμη ὁ Μωργιάς³ μιὰ δεκαρὲ καράβγια, ἔσαν ἔκεινα ἔπούφερε ὁ Ἐγγλέζος Πασσᾶς ὄντε νεπλοκάρισε τὴ Σύρα και ἔμούτισε μονομιάς τὸ ῥωμαϊκὸ Βασίλειο, γιὰ τὴν ἐδικὴ μας κακομοιργιὰ ἔπο τὴ μιὰ μπάντα και γιὰ τὴ καλομοιργιὰ τῶ σαγανογλύφτιδῶ⁴ ποῦ ὄχει ὁ Βασιλειάς σας ἀπὸ τὴν ἄλλη. Μὰ τὸ μεγαλοδύναμο Θεό! παραξενεύομαι νὰ θωρῶ τὴ μαραμπουτσόνη⁵ ποῦ δείχνει τὸ ἔχνος σὲ τέτοια περίστασι και δὲ συκάνεται μονομιάς, νὰ διαγουμίση τέτολους σαγανογλύφτες, νὰ ξεμιστέψη μπάρε-

¹ Ἐπιβάλλει πρόστιμον. ² Ἡ ἐλευθέρη Ἑλλάς. ³ Ἀδελφῶν. ⁴ Ἀνοχὴν ἰσοδυναμοῦσαν μὲ βλακίαν.

μου⁵ από 'πᾶ κι' ὀπίσω τὰ παιδιὰ του ἀπὸ τὸ φοβερὸ σαρά-
κιο, ποῦ τρώει τόσους χρόνους τὰ σκώθια του καὶ πιπιλίζει
τὸ γαῖμα του, ὥστε ποῦ μαράζιωσε καὶ δὲν ἔχη πλεῖο πνοή ;
κρίμας μόνο τοῖ χρισθιανικοῦς νόμους ποῦ λέει πῶς ἔχει καὶ
δὲν τὸ τυραννοῦνε οἱ Τοῦρκοι 'σάν ἐμᾶς' ἐμεῖς σύντεκνέ μου,
πρέπει νὰ παρηγορούμεστα, γιὰτ' ἔχωμε Τούρκους καὶ μᾶς
ὀρίζουνε κ' εἶναι δύσκολο νὰ γενοῦμε καλλήτεροι· μ' αὐτοῦδᾶ
'ποῦ δὲν ὀρίζουν οἱ Τοῦρκοι, ἔντα καλοσύνη θὰ μοῦ 'πῆς πῶς
ἔχουνε περισσότερη 'πὸ 'μᾶς. 'Ο λαὸς ὁ κακορίζικος⁶ κουρεύ-
γεται κι' ἀρμέγεται, κάθε ὥρα, 'σάν τ' ἀρνὶ καὶ ποτέ του γλυκο-
σάλισι⁷ δὲν εἶδε ! ἔντα τοῦ χρησιμεύγει τὸ λοιπὸς νάχη Βα-
σίλειο καὶ τέθιοιους κυβερνήτες, ἀπῆτις εἶναι χειρότερος τῶν ἀ-
ραγιαῶν τοῦ Τοῦρκου ; κρίμας τὰ βασανίζεται καὶ τὰ ζωδεύ-
γει ἀνωφέλεφτα, ἐδᾶ καὶ τόσους χρόνους, ποῦ λέει πῶς εἶναι
'λεύτερος καὶ κιαμιὰ καλλητέρεψι δὲν εἶδε !! καιρὸς εἶναι
πλεῖα νὰ βάλῃ ψῦλλους 'ς τ' ἀφτιά του, γιὰτι θὰ 'γροικήσῃ
τῇ μπαρομιά ποῦ λέει «κακὰ χωρεύεις παππαδιά καὶ φαί-
νονται τ' ἀτζιά σου».

Γράφεις μου γιὰ τοῖ χῆρες καὶ τ' ἀρφανά, 'ποῦ καλημέ-
τεψε καὶ 'τούτη γεπανάστασι, πῶς τὰ 'βγάλανε τοῖ πέντε
δρόμους καὶ μουδὲ νὰ διακονίζονται δὲν τ' ἀφίνουσι, μόνο τὰ
σαλιτάρουσι⁸ ὅπου κινανὲ σταθοῦνε, καὶ ὅτι, ἀπὸ τὸν 'Απρίλι
κῦστερα δὲν τινεδώκασι διακονιά κ'εἶναι σῶσον ἐλέησο; 'Ετού-
ταδάτονε τὰ καλημέντα ποῦ μᾶς ἔκαμε γ' ἐπιτροπή 'ποῦρθε
ἀποσταλμένη στὴ Γαῖδουρόπολι ; 'Ο 'Αντωνιάδης μαζὺ μὲ τὸ
ἄλλους; ('ποῦ 'πῆρανε ἕξε χιλιάδες ῥογιάλια κάθε εἰς, γιὰ τὸ
ποδοκόπι του καὶ μόνο ἓνας ἀπ' οὐλοῦς τὰ γιὰγυρε⁹, γιὰτι

⁵ Τοῦλάχιστον. ⁶ Κακότυχος. ⁷ 'Ανακούφισιν.

⁸ Βαδιώκωσι. ⁹ Τὰ 'πίστρεψε.

ἦσαν ἀληθινὸς πατριώτης, τοῦ Ἐπάπα ὁ γυιὸς, οἱ ἄλλοι ὁμοίως οἱ Χαυτανᾶδες τὰ ρουφιζανε, 'ποῦ νὰ κάτση ὁ διάλογος στὴ κοιλιάτωνα !) Θωρεῖτε δὲ τὰ ταξιματάτωνα ; δὲν ἀνημένασι νὰ πέση γ' ἐπανάστασις καλλὰ καλλὰ καὶ μονομιᾶς ἐσφαλίξανε τσοὶ πόρτες τωνα, οἱ καλοθελητάδες μας, « κ' ἐδᾶ, ὅσο θέλεις βρόντα 'ς τοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα » μόνο γιὰ τσοὶ συντρόφους τωνα τσοὶ Συργανούς 'ποῦ κάνανε ἀλίσι βερίσι τρεῖς χρόνους τὴ νεπανάστη τὴ Κρήτης, ἐγνωστίκασι νὰ ξενετάρουνε τσοὶ λογαριασμούς τωνα, μιὰ ὥρα ἀρχίτερα, νὰ μὴν τύχη καὶ ζημιωθούνε καὶ τῶν ἐπέψανε δυώμισι μιλλιούνια ῤγιάλλια καὶ τῶν Κρητικῶν ἐσφαλίξανε τσοὶ πόρτες τωνα, καὶ ἐδᾶ χαχαρίζουνε καὶ τῶν φωνιάζουνε 'πὸ μέσα, τὴ μπαρομῖα τοῦ Γλιλιᾶ, « ὄντε 'σελέτονε γι' ἀχλάδα ὅσοι λάχασιν ἐφάγα ». Δὲν πιστεύω νὰ 'πομείνουσι ἀναρώτιχτα τέτοια πράγματα, ἀπὸ τσοὶ βουλευτάδες τοῦ ἔχου, ἐδᾶ ποῦ μοῦ γράφεις πῶς ἀνοιξε ἡ καινούργια Βουλὴ, νὰ μάθη μπάρε μου τὸ κακορίζικο τὸ ἔχου, ἴντα γεινίκασι τόσα μιλλιούνια χαράτσι ποῦ πλήρωσε, γιὰ τὸν ἀγῶνα τὴ Κρήτης κ' ἀντίς νὰ γενῆ ἔνωσις, 'γείνικε παντοσινὴ χῶρισι κ' ἀλυσοδεθῆκανε κ' αὐτοὶ οἱ κακαποδομένοι, 'σάν καὶ μᾶς τὰ ζωντόβολα.

Ἄλλο πρᾶμα δὲν ἔχω νὰ σοῦ 'πῶ παρὰ μόνο νὰ 'θυμᾶσε, ὅτι πάντοτες, οἱ καλοὶ καὶ τιμημένοι ἀγωνιστάδες τσοὶ πατρίδας μας, ἐποθᾶνασι διακονιάριδες, καὶ τὰ κοπέλιτωνα δὲν ἐκάμασι καλλήτερο χᾶλι ἀπὸ τσοὶ χαλιχοῦτες, γιὰτὶ, δὲν τσ' ἀφίνουνε ποτέ, ἢ διουργίες τοῦ ἐνὸς καὶ τᾶλλοῦ, νὰ ὀρθοποδίσουσι.

Καλὴ ἀντάμωσι νὰ δώση ὁ Θεός.

Ὁ σὺντεχνός σου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ζ΄.

Καταχωρηθεῖσα τῇ 15 Αὐγούστου 1870 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 11 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Κόσμος» μὲ τὴν ἐπομένην προεισαγωγὴν.

«Εὐχάριστος καταχωρίζομεν τὴν κάτωθι πρὸς τινὰ τῶν ἐνταῦθα φίλων μας πεμφθεῖσαν ἐκ Κρήτης, ὑπό τινος τῶν ὀρεισίων γηραιῶν ἀγωνιστῶν ἐπιστολὴν, ἣτις, εἰ καὶ γέγραπται εἰς ἀπλὴν καὶ ἐγγώριον γλῶσσαν, εἶναι οὐχ ἥττον ἀξία ἀναγνώσεως διὰ τὸ ἀφελές τοῦ ὕφους καὶ διότι ἰδίως κατοπτρίζεται ἐν αὐτῇ τὸ πνεῦμα τοῦ πολυτλήμονος Κρητικοῦ λαοῦ καὶ τὸ αἶσθημα αὐτοῦ κατὰ τοῦ Μονάρχου τῶν Γάλλων, ἐν τῷ γιγαντιαίῳ γαλλοπρωσικῷ πολέμῳ. Ἡ Κρήτη οὐδέποτε θέλει λησμονῆσει τὸν δῆμιον καὶ νεκροθάπτην αὐτῆς, τὸ δὲ αἶμα τοσοῦτων ἡρώων ὅπερ ἐπότισε τὸ ἔδαφος αὐτῆς, θέλει ζητεῖ ἀενάως ἐκδίκησιν ἀπὸ τὴν θείαν νέμεσιν, τὴν τιμωρὸν πάντων τῶν ἀδικούντων. Εὐχεται ὅθεν ἡ νύμφη τῆς Μεσογείου, τὴν παντελεῖ ἐξόντως ἐκεῖνου, ὅστις ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ παχυτέρους τοὺς κρίκους τῶν ἀλύσεων αἵτινες πληγόνουσι τὰς ἀβράς χεῖράς τῆς καὶ νὰ δξύνῃ τοὺς ἥλους τοῦ μαρτυρικοῦ στεφανου, ὅστις περιβάλλει τὸ ἀγέρωχον πλὴν κατηφές μέτωπον τῆς λυσικόμου κεφαλῆς τῆς. Οὐδεὶς ποτε θὰ συγχωρήσῃ τὸν ὑπὸ τὸ σύνθημα τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνικοτήτων ἐμπαίξαντα τὰς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καὶ διὰ τῆς ἀποτροπαίου αἱματοχυσίας, ζητοῦντα ἐκάστοτε νὰ στερεώσῃ τὸν αἱματοφόρτον θρόνον του».

ΑΓΙΟ ΠΝΕΜΑ ΜΑΔΑΡΑ ΣΦΑΚΙΩ 27 του Πρωτογούλι 1870.

Ἀντιβὲ Στρατῆ χαιρετώσε.

Ἐλαβα τὸ γράμμα σου κ' ἐχάρηκα γιὰ τὴν υἰεὶά σου, καθὼς ἐχάρηκα τὸ ἴδιόν καὶ γιὰ τὴν υἰεὶά τῶν καλῶ' μας πατριωτῶν καὶ φίλῶ' οὔλοι μας. δόξα νάχη ὁ Θεός, εἴμεστα καλὰ ἔς τὴν υἰεὶά καὶ σὲ χαιρετοῦμε, συγγενεὶς καὶ φίλοι. Ἐβύνησα ἔς ὅσους μούγραφες τοὶ παραγγελιῆς σου κ' ὀρπιζῶ νά σοῦ γράψουνε μὲ τὸν ἴδιόν μαντατοφόρο.

Δὲ μούγραφες πῶς πάει ὁ πόλεμος τῆ Πρωσίας μὲ τὸν Ἀντίχριστο τὸν Ἀναπολεώνη, ποῦ θάργει πῶς θά φιαουκώσῃ² τὸ γκόσμον οὔλο μὲ τοὶ τραϊτοργές του³ καὶ μὲ τὸ σαλτανάτιν του!!⁴ οὐλέω!! δὲν ἔχουν οἱ Πρωσιάνοι Ζαϊμάκους ν' αλυσσοδένοσσι τὸ ἔχνος τῶνε μὲ τοὶ χαρτοφοβέτες τοῦ Ἀναπολεώνη καὶ τοῦ Ἐξάεφρουτου τοῦ Σουλτάνου!! τὰ θάρρη μούχω ἔς τὸ Θεό, ν' ἀκούσω γλήγωρα τὸ μισεμόντου καὶ τὸ κακόν του τέλος, μαζὺ μὲ τοὶ συντρόφους του ποῦ δυνεστέβου καὶ τυραννοῦσι τὴν ἀνθρωπότη!!

Θαμάζομαι τὴν ὑπομονὴ ποῦχες, νά κάθεσε νά μού γράφης καὶ νά μ' ἀραδειάζεις, τὰ καλημέντα ποῦ μᾶς ἔχη λέει τὸ Φραντσέζικο γουβέρνο καμωμένα, γιὰ νά μὲ κάμης καὶ μένα τὸ γέρω, μὲ τὰ ψαρά γένεια, Φραντσέζικο κόμμα· καλὰ τὸ κατέχεις ἐσὺ ἀνιψιέμου, πῶς ποτέμου γ'ὼ δὲν ἀγάπησα νά μασκαρεῦγομαι τὴν Πατρίδα μου, γῆ τὸ ἔχνος μου

¹ Ἐκκλησίαιον ἐν τῇ ὑψίστῃ κορυφῇ τῶν Λευκῶν Ὀρέων· ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τελεῖται πανήγυρις εἰς τὴν δύσσοτον καὶ πάντοτε χιονοσκεπῆ αὐτὴν κορυφῆν, γίνεται δὲ καὶ ἡ θύρα τῶν ἀγριμῶν (αἰγάγων). Χρησιμεῖαι δὲ καὶ ἡ κορυφὴ αὕτη καὶ ἡ τῆς Ἱῆς (Ψηλορείτης) ὡς καταφύγιον τῶν ἐπαναστατῶν. ² Ἐξαναθήρη. ³ Δούλας πράξει. ⁴ Ἐπίδειξις Ἀσιατικῆ, ⁵ Ἐυχαρίστησιν.

καὶ νὰ γείνομαι πότες Μόσκοβος, πότες Φραντσέζος πότες Ἑγγλέζος καὶ πότες καθάργιος Τοῦρκος, γιὰ νὰ γεμίζω τὴν κοιλιάμου. Ἐμεῖς παιδί μου, πρέπει νὰ χῶμε φουκαρίστισι⁵ μόνο καὶ μόνο ἔς ἐκείνους, ποῦ δὲν ἔχουνε διάφορο νὰ μᾶς ἀνακατώνουσι μὲ τσοὶ διουργίες τανε,⁶ γιὰ νὰ κάνουσι εὐκολώτερὰ τσοὶ σκοπούς τανε κ' ὕστερα νὰ μᾶς ἀφίνουσι ἔστων κάμπο ἔαπλωμένους. Μὴ μ' ἀναθιβάνης⁷ ἐμένα τὴν περίστασι τοῦ Ναβαρίνου καὶ τοῦ Μπραίμη ἔς τὸ Μωργιά, γιὰτὶ ἀνὲ καλωριτζής, αὐτὰ δὲν εἶναι καλημέντα⁸ χωρὶς διάφορο τῶν καλοθηλητάδωμας· «μὲ τὰ κόκκινα πανάκια τὰ γελοῦν τὰ κοπελάκια!!» τέθλια καλημέντα μοιάζουνε μὲ τὸ δόλομα ποῦ βάνουν οἱ ψυχράδες ἔς τὰ ἀγκύστρια καὶ γελοῦν⁹ τὰ ψάργια καὶ τὰ πιάνουσι.

Κάθε ὥρα καὶ στιμμὴ μᾶς ἀναγορεύουσι¹⁰ μιὰ καταλαχαρῆ¹¹ τοῦ Ναβαρίνου, ποῦ νᾶθελε μὴ σώση μηδ' αὐτὴ νὰ τύχενε!! γιὰτὶ ποτές δὲν ἔχει ξεπλερωμὸ!! Δὲ ντὰ ξεχνῶ τὰ καλημέντα, ποῦ μᾶς ἐκάμασι μερικοὶ καλοθηλητάδες μας Φραντζέζοι ἔς τὸ Ἄργος, τὸν καιρὸ τοῦ Μπραίμη, ποῦ σφάζανε τσῆ γαστρωμένες γυναῖκες καὶ ἔβάνουσι τὰ κοπέλια ἔπὸ τὴν κοιλιάτωνα καὶ δὲν ἔχωρτάσανε, ὥσε' ποῦ σφάζανε διακόσια γυναικόπαιδα, χωρὶς κίχλια δίκια ἄφορμῃ, παρὰ μόνο καὶ μόνον πῶς ἐπυροβολήσανε οἱ γ' ἐδικοίμας ἓνα φραντσέζο, ποῦ γύρευγε νὰ μ'πῆ μὲ τσοὶ συντρόφους του, ἔς τὸ σπίτη τοῦ Καλλέργη, ἀνήδουλάς¹² τοῦ σπιτονοικοκύρη. Θέλεις νὰ μὴν ἀναστοροῦμαι τὸν καιρὸ τσῆ Γραμπούσας, ποῦ ῥῥῥῥῥ καὶ κατεβάσανε τὴν Ἑλληνικὴ παντέρια κ' ἀνεβάσανε τὴν Τοῦρκικη, ποῦ μᾶς ἐπιάσανε καὶ μᾶς ἐπήγανε ἔς τὴν Μάλτα; γῆ πρέπει νὰ ξεχάσω ἔς τὰ 1833 τὸν καιρὸ τῶ Μουρνιδῶ, ποῦ ἔβάλανε τὸ Μουσταφᾶ

⁶ Ρεῖδιουργίας. ⁷ Ὑπεθυμίζεις. ⁸ Ἀγαθοεργία. ⁹ Ἐξεπατοῦν. ¹⁰ Γογγύζουσι. ¹¹ Τυχαῖον γεγονός. ¹² Ἄνευ τῆς βουλήσεως.

πασσά και κρέμασε ούλους τσοί δικλακτούς άντρες τσοί Κρήτης γιά νά πορπιστούμε μιὰ και καλή νά μη ξανασηκώσωμε κεφάλι τού Σουλτάνου, γιά τή 'λευτεργιά μας; Γή θέλεις νά ξεχάσω πώς 'μάς έπαρადώσανε 'ς τὸ Μεχμέτ-Άλῆ τού Μυσουργιού; κι' από 'κεινο' πάλι 'ς τὸ Σουλτάνο; 'Εξέχασσε 'ς τὰ 1859, τὸ γκαϊρὸ τού Χουσουνῆ Πασσά, τσοί φάμπρικες τού φραντσέζου κοσόλου, 'πού μᾶς έταζε και 'κεινος νά μᾶς έλευτερώση 'πὸ τού Τούρκου τὰ χέργια, φτάνει μόνο νά τού δώσωμε ύπογραφή, πὼς θά μνημονεύομε τὸν Πίππα τῆ 'Ρώμης, άντίς γιά τὸν Πατριάρχη τῆ Πόλις; πού 'λίγο 'λειψε, ὁ Θεὸς κ' ἡ ψυχὴ μου, νά μᾶς ἀλλαξοπιστίση ὁ μαγαρισμένος! Ποιὸς ἄλλος θαρρεῖς, πὼς ἤτονε 'ς τὰ 1866 'πού μᾶς έκακοσύστανε μὲ τῆ γραφές του, 'ς οὔλο τὸ χρισθιανικὸ κόσμο και μᾶς έπολέμα' χειρότερα 'πού τσοί Τούρκους, παρὰ μόνον ὁ φραντσέζος κόσολος, εἰς τὰ Χανιά και οἱ φραντσέζοι μινίστροι πούσανε 'ς τὴν Κωνσταντινόπολι κ' εἰς τὴν 'Αθήνα; ἴντα ποῖδ' ἄλλο χρισθιανικὸ μιλλέτι έπέρεθη πλειὸ διπρόσωπο 'ς τὸ 'Ελληνικὸ 'έχνος κ' εἰς τὴ Κρητικὴ έπανάστασι, 'σάν τὸ φραντσέζικο γουβέρονο ν' ἀλλάξη δέκα λογιῶ' μοῦρες; ἄλλοτες έπερνε φαμελιές μὲ τὰ παπόργια και τῆ κουβάλιε 'ς τὸ Μωργιά κι' ἄλλοτες έγυρίζανε οἱ ὀφισιάλοι του, 'ς τὴν Μῆλο κ' εἰς τὸ 'Αργος και 'παραινούσανε τῆ φαμιλιές, νά κατέβουσι 'ς τὴν Κρήτη, γιάτι τάχατες, έπεσεν ἡ έπανάστασι' ἄλλοτες πάλι οἱ Μινίστροι τῶνε, έτάσανε τσ' 'Ελληνικῆς κυβέρνησις και τού Γιώργου τού Βασιλιᾶ, πὼς θά 'λευτερώσωνε τὴν Κρήτη, φτάνει μόνο νά συγουντάρουνε νά σβύση γ' έπανάστασις τῆ 'Ρούμηλις! και πού ν'ἔχω 'ποιοιὴ νά κάθωμαι νά σοῦ ξετυλιγαδιάζω, πόσα κακὰ μᾶς 'έχη ὁ Ναπολεωνῆς μὲ τὸ φραντσέζικο γουβέρονο του, από τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος καμωμένα;

Παρξενούγομαι μὲ μερικοὺς μαχαμπούτιδες,¹³ ποῦ κάθουνται καὶ κουβενδιάζουσι γιὰ τὸ γουβέρνο τὸ φραντσέζικο, πῶς δὲν εἶνε τάχατες ἄλλο ἢ τὸν ἀπάνω κόσμο καλλήτερο, καὶ πῶς μᾶς ἔχη τόσα καλὰ καμωμένα κι' ἄλλα χίλια δυὸ δρόλικα¹⁴ ποῦ βροχιούμαι νὰ σοῦ τὰ λέω· ἀνίσως καὶ ἴλεγανε γιὰ τσοὶ Φραντσέζους ποῦ ἦσαν πρῶτα, πρίχου τοῦ πρώτου Μποναπάρτε, ἔχουσι μεγάλο δίκιο καὶ δὲν ἔχω ἴντα νὰ πῶ ἴγια τσοὶ σημερινούς ὅμως, ποῦχουσι τὰ ἴφισια τοῦ Ναπολεώνη, ἀνίσως καὶ βγάλης τὸν ἀληθινὸ χρισθινὸ καὶ καλὸν ἄνθρωπο Φλοράν, καὶ μερικοὺς ἄλλους ποῦ πολεμοῦνε ἴσαν τιμημένοι φραντσέζοι τὸ βασιλεῖα καὶ τὸ γουβέρνο του, ἔρχομαι νὰ σοῦ πῶ, πῶς εἶναι χειρότεροι κι' ἀπὸ τσοὶ Τούρκους, γιὰτὶ ξεμασκαρωθήκανε μὲ τὰ γήθεντα¹⁵ ποῦ τσοὶ δασκάλευγεν ὁ ἸΑναπολεώνης κι' ὁ Πάππας, μὲ τσοὶ συντρόφους του. Οἱ σημερινοὶ, τοῦ Ναπολεώνη οἱ φραντσέζοι, δὲν πρέπει ν' ἴγαπιούνται παρὰ μόνον ἀπὸ τσοὶ γυναῖκες τῆ μῦδας, μὲ τὰ μεγάλα κορδολίνια, κι' ἀπὸ τὰ κοπέλια τὰ ντελικανιδάκια¹⁶ ποῦ βάνουσι τὰ καρτσόνια ἴς τὰ χέργια, καὶ τὰ ντζάμια στὰ μάθια, γιὰ νὰ κάουσι γιορντάμι.¹⁷ Ὅποιος παρακαλεῖ γιὰ νὰ νικήσουσι οἱ φραντσέζοι μὲ τὸν ἸΑναπολεώνη μαζὺ, δὲν θέλει τὸ καλὸν τῶνε, μουδε τὸ καλὸ τοῦ κόσμου. ἸΑνίσως ὅμως καὶ ξεθρονιαστῆ ὁ Ναπολεώνης, ποῦ τσοὶ ἴδγίους τσοὶ φραντσέζους καὶ καταδικασθῆ, ὡς τοῦ πρέπει, καὶ προφτάξουσι κιόλας νὰ κάμουνε κυβέρνησι ἴσαν τσ' ἸΑμέρικας, ἐτότες θὰ σωθοῦνε καὶ θάβθουσι ἴστῆ πρώτη τῶνε ἀνθρωπότη καὶ δόξα. Ὁ Θεὸς νὰ τσοὶ φωτίση ἴτὸ καλό.

Καλὴ ἀντάρσι νὰ δώση ὁ Θεός.
ΓΕΡΑ ΣΤΑΘΩΡΙΣ.

¹³ Ἰπὲρ τὸ βέον ἀγεθούς. ¹⁴ Ποικιλία ὀπωρῶν διδομένων εἰς μικρὰ παιδία. ¹⁵ ἸΑνηθίκους πράξεις. ¹⁶ Κομψοῦμένοι νεανία. ¹⁷ ἸΕπίδειξις μπαταία.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Η΄.

Καταχωρήσθησα τὴν 9 Ἰουνίου 1876 ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 0. 283 φύλλῳ
τῆς ἐφημερίδος «Νεολόγος Ἀθηνῶν».

ΑΓΙΟ ΠΝΕΜΑ (Λευκὰ Ὅρη) τοῖς 4 τοῦ πρωτογούλι¹ 1876.

Ἀντιψὲ Στρατῆ χαιρετῶσε.

Πάντα ἔς τοῖς ῥίξας κατοικῶ, Μαδᾶρες, ἄνω μέρει
γιὰ τοῦτ' ἀργιὰ καὶ κιαουλιᾶ², μαθαίνω τὰ χαμπέρινα³.

Δίγο λειψὲ πάλι προχθές, ὁ Θεὸς κ' ἡ ψυχὴ μου, νὰ κεν-
τίσ⁴ ἡ Κρήτη πὸ τὴν μὴν ἄκρα ὡς τὴν ἄλλην, ἕξαιτίας τῶν
ἀναγκημένω⁵ ντουρκῶν, ποῦ κάθονται ἔς τὰ κάστρα μέσα, μὲ
τὸ νὰ μάθουσι τὸν ξεθρονιασμὸ τοῦ Σουλτάν Ἀζίζη καὶ τὸ θρο-
νιασμὸ τοῦ Σουλτάν Μουράτη, (δοποῦχουσι λέει τὸ ἔλπιδες των
νὰ φέρῃ πάλι τὴ γλιανιτσαργιὰ πίσω, γιὰ νὰ κάνουνσι τὰ τέ-
λητωνε ἀναρώτιχτα, ὅταν εἰς τοῖς παλλοὺς καιροῦς), καὶ μονο-
μιᾶς, ἀνιψέ μου, ἀρματοθήκασι κ' εἰς τὰ τρία Κάστρα κ' ἀρ-
χίξανε τὰ σαλτανάτα⁶ καὶ τοῖς τουφεκιῆς, γιὰτὶ χαντούσανε⁷
πῶς ἤθεθεν ἡ γι' ὦρα ποῦ παντέχουσι, γιὰ νὰ κάμουνε, λέει,
τὸν ἀρμπεντέ⁸ ἔς οὔλες τοῖς πολιτεῖαις ποῦ εἶνε χριστιανοί,
νὰ πάψουνε μπλεῖο καὶ τὰ πονοκεφαλιάσματα ποῦχουνε πὸ
τοῖς φράγγους κάθε μέρα κ' ὅμως δὲν τῶν ἐβγῆκε ἔς πὴ βαφὴ
τούτην τὴ φορὰ, γιὰτὶ γ' ἐδικοὶ μας ἐπιάσανε τὰ παραπύρθια⁹
ἔς οὔλες τοῖς πολιτεῖαις ἀπόξω, καὶ δὲν ἀφίσασι ὅταν ἄλλες φο-
ρὲς τοῖς χωριάτες τούρκους, νὰ διαομιζούνται μὲ τῶν φαμελιῆς

¹ Ἰούνιος μῆν. ² Ὀλιως διόλου. ³ Λέξις Τουρκικ. νέας εἰδή-
σεις. ⁴ Ἀνάψῃ. ⁵ Ἀναγκημένους ὁ πάσχων ἀπὸ τρελλῶν δαιμόνιον.
⁶ Ἐπιδείξειες εἰς βαθμὸν τρέλλας. ⁷ Ἐνόμισαν. ⁸ Γενικὴ σφαγὴ
κατὰ τῶν Χριστιανῶν. ⁹ Γενικὰς καὶ μερικὰς ὁδοὺς πρὸς τὰς πόλεις
ἀγούσας. ¹⁰ Νὰ διέλθῃ.

τωνε μέσα 'ς τὰ κάστρα. Πολύ τὸ φοβοῦμαι, μὰ τὸν οὐρανὸ, τὸ σαλτανάτι 'πού 'πῆραν' οἱ τούρκοι πάλι, πῶς δὲ θὰ 'φίςουσι νὰ σκαπουλάρη¹⁰ τοῦτο τὸ καλοκαίρι, χωρὶς νὰ κάψουμε πάλι τὴν Κρήτη!!

'Ηλέαμε ξεκούρασι ν' ἀρνέψη¹¹ ἡ ψυχὴ μας
μὰ δὲν ἀφίνουν' γ' οἱ ἄπιστοι 'πούχωμε 'ς τὸ νησί μας.

Θαμάζομαι τὴν ὑπομονὴ 'πού δείχνουσιν οἱ φραγγοὶ μὲ τσοὶ Μασκόβους, νὰ πετσοκόβουσιν οἱ τούρκοι, κάθε ὥρα καὶ στιμμὴ τσοὶ κονσόλους καὶ τσ' ὁμοφύλους τωνε ('σάν ἐπροχθὲς 'ς τὴ 'Σαλωνίκη κ' εἰς τὴ 'Βουλγαρία τόσες χιλιάδες γυναικό-παιδα) καὶ μουρμου¹² νὰ μὴ βγάνουσι! Οἱ φραγγοὶ φουκαρισθοῦνται¹³ νὰ πλερωθῶνε, λέει, τὸ γαῖμα τῶν κονσόλων τωνε μὲ μερικὰ βριζάλια¹⁴, κ' ἄς μὴν εἶνε μιθ' ἐκεῖνα τούρκιικα, ἄς ᾔνε 'πὸ κεῖνα, 'πούχουνε δανεικὰ 'πού τσοὶ ἴδιους τσοὶ κουτόφραγκους παρμένεα, γιὰ νὰ 'γοράζου' μονετσιά¹⁵, κανόνια καὶ ντουφέκια, νὰ καῖνε καὶ νὰ 'ρημόνουνε τσοὶ χῶρες τοῦ Δεβάντε, καὶ νὰ σφάζουνε τσοὶ χρισθιανούς, σὲ κάθε ψύλλου πῆδημα, κ' ὕστερα μ' ἓνα γλαγγις ὄλιτοῦ, γίνονται μέλι γάλα! Μὰ θὰ μοῦ 'πῆς νά'χω 'πομονή, νὰ 'δοῦμ.ε' λέει, καὶ τὸν καινούργιο Σουλτάνο, ἴντα θὰ κάμη κ' αὐτός, μὲ τὸ καινούργιο κόμμα του: ἀπηλογιὰ δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω ἄλλη, παρὰ τσὴ παροιμίαις τοῦ Γέρω Ξηρούχη.

ἰ" Ἀλλάξεν ὁ Μανολῆς κ' ἔβαλλεν τὰ βροῦχ' ἄλλοιῶς.
'Ο λύκος κ' ἂν ἐγέρασε κ' ἄλλαξε τὸ μαλλὶν του

¹¹ Εἰρηνεύση. ¹² Λόγον δὲν ἐξέφερον. ¹³ Εὐχαριστοῦνται.
¹⁴ Γρόσια. ¹⁵ Πολεμοφόδια. ¹⁶ Νὰ μάθη νὰ φέρεται μὲ τρόπους καλοῦς.

«Γὴν γνῶμην του δὲν ἄλλαξε μηδὲ τὴν κεφαλὴν του».
•Μεγάλο θάμα νὰ γενῆ χόριου τριχὶ μετὰξι,
«Τοῦρκος μὲ τ' Ἀλκοράνιν του νὰ μῆπὸ ποτὲ σὲ τάξι».
«Τὸν ἀράπη νὰ λευκάνης, τὸ σαποῦνι μόνο χάνεις,
κι' ἄδικα τὸν κόπο κάνεις».

Πιστεύεις καὶ σὺ, ἀνιψιέ μου, μὲ τὰ σωστά σου, πῶς θὰ τροπευτῆ¹⁶ ὁ Τοῦρκος μπλεῖο, ὕστερα 'πὸ τόσες ναιώνιες μαγαρισίες, 'πού 'χόρτασε τὴ 'ψυχὴν του καὶ 'γέμισε τὸ κουφάριν του;¹⁷ ὄφραρα πράγματα !¹⁸

«Ὅ,τ' ἔμαθεν ὁ κουζουλός¹⁹ 'κεῖνο καὶ μόνο κάνει
κι' ὅσα τοῦ 'πῆ ὁ φρόνιμος μόνο τὰ λόγιζ χάνει».

Ἄλλο γιατρικὸ, γιὰ νὰ 'φελέψη τὸν Τοῦρκο, δὲν ἔμπορεῖ νὰ βρεθῆ καλλήτερο, 'σὰν τὸ κτένισμα ποῦ τότε συμβουλεύουσε οἱ γιατροὶ τοῦ Λεβάντε νὰ τοῦ κάμουσι, γιὰ νὰ τοῦ φύγουσι μονομιᾶς τὰ ζούμπερα²⁰ ποῦχει ἡ κεφαλὴ του, καὶ νὰ βγάλῃ καὶ τὰ ξένα ρούχα 'ποῦνε τυλιγμένως, νὰ 'πομείνῃ μόνο μὲ τὰ 'δικά του, 'πού τοῦ τεργιάζουσε κλόλας εἰς τὴ νατοῦρα,²¹ κ' ἐτσιδὰ μόνο 'μπορεῖ νὰ 'ξελαφρώσῃ τὸ κορμὶν του ἀπὸ τῆ βαρεῖὰ ἀρρώσθια τοῦ σαράκλιου²² ποῦ τρώει τὰ σωθικά του, γιὰτ' ἀλλοιῶς, θὰ βερεμιᾶσῃ²³ ὁ μαυροκακομοίρης, μ' ὅσα γιατρικὰ κλ'ὰν τοῦ κάμουσιν οἱ κολοθηλητάδες του.

Δέ' μοῦ λὲς ἴντα 'πάθετε 'σεῖς 'πού εἰστε 'ςτὸ Μωρητιά καὶ δέ 'γροικίεστε πλεῖο ! νὰ τὸ πιστέψω πῶς ἐφρονέψετε καὶ

¹⁷ Τὸ κενὸν τοῦ σώματός του. ¹⁸ Κενὰ ἀγγελία, ὡς κούφια καρδία. ¹⁹ Γρελλός. ²⁰ Ἐντομα καταστρεπτικὰ, ὡς ὁ σκορπιός, ἡ βογαλίδα, ἡ πολυποδοῦσα τῆς ξηρᾶς, ἡ ψαλίδα κλπ. ²¹ Εἰς τὴν φύσιν του. ²² Σαράκιο· ἀσθένεια ἀνίατος κατὰ τοὺς Κρητας. ²³ Κτικιάσει. ²⁴ Ὡς τὰ διαφυγόντα τὸ ὄπλον τοῦ κυνηγοῦ στρυθθία ἀίνα κρυπτόμενα τρεμουλιάζου.

λουφάζετε²⁴ σάν τσοί τρουλλίτες²⁵ 'ς τήν άστριβίδα ;²⁶ γ' ἤ
άνημένετε, 'σάν τὸ λύκο, 'ς τήν άνεμοζάλη νά χαρῆτε ; «διά-
ολος πέρνει τὸ χωργιό, 'πού δέν ἔχει καὶ τροζούς»²⁷ κατὰ
τὴν μπαροιμίαν τοῦ γέρω Βοτζοσπυρίδου.

"Άλλο, δέν ἔχω νά σοῦ 'πῶ γιά τουτηδὲ τὴν ὥρα, παρὰ
καλὴ άντάμοσι νά δώσῃ ὁ Θεός, 'ς τὸ Δοκαρόπορο.

Ὁ μπάρπας σου
ΓΕΡΩ ΣΤΑΘΩΡΙΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Θ'.

Καταχωρηθεῖσα τὴν 27 Ἰουλίου 1876 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 331 φύλλῳ
τῆς εφημερίδος «Νεολόγος Ἀθηνῶν».

(Ἐκ τῶν λευκῶν Ὁρέων Κρήτης.)

ΜΑΔΑΡΩ 'ς τσοί 17 τοῦ δευτερογούλι 1876.

Ἀγιφιλέ Κοκκώλη χαιρετῶσε !

Οὔλοι μας εἴρεστα καλὰ 'ς τὴν υἱεία, δόξα νάχη ὁ Θεός·
ἡσυχία μόνο δέν ἔχομε, γιὰτ' ἀρχίζανε πάλι νά γίνονται κουκ-
κιστά¹ πέρα πόδε², τὰ φονικά 'πὸ τσοί τούρκους, 'σάν κ' εἰς
τὰ 66 τσῆ παρχμονές τσῆ 'πανάστασις, καὶ πολλὰ τὸ φο-
βοῦμαι μὰ τσοιάεις³, καθὼς 'πού σοῦγραφα καὶ τὴν ἄλλη⁴
φορὰ, ὅτι, πῶς δέ' θὰ μᾶς ἀφήσουνε σὶ σελῆμ. ἀλέκιδες⁴ νά

²⁴ Εἶδος τροπιῶν μεγαλειότερον τοῦ σπουργίτου. ²⁵ Εἶδος χα-
μοκλάδου. ²⁷ Τρελλούς.

¹ Σποράδιον. ² Ἐθεν κἀκείθεν. ³ Μὲ τοὺς ἄγιους. ⁴ Οἱ κρα-
τοῦντες τὴν ἐξουσίαν ὑπέλληλοι καὶ πολλοὶ μισθοδοτούμενοι τῆς
Τουρκίας.

περάσωμεν τὸ καλοκαίρι, δίχως νὰ ξεμουγιστοῦμε⁵ πάλι!! Τὰ ζητήματα τῆ Συνέλευσις, μοῦ φαίνεται πὼς ἐσκαλώσανε⁶ ἔς τὴν Πόλι καὶ γιὰ ἑκεῖνο δὲν ἤρθαν ἀκόμη μ' οὔλες τῆ ἴσκασις ποῦ μᾶς ἐδίδεν ὁ Ῥεούφ Πασᾶς⁷ πολλὰ τὸ φοβοῦμαι, μὰ τὸν οὐρανὸν, ἂν ἔρθουνε κλόκας, πὼς δὲ χρησιμεύουνε πλεῖο ὄξω κ' ἐγγύησις νὰ δώσουν οἱ φράγγοι καὶ πάλι νὰ ἰδοῦμεν, ἂν οὔλες τῆ φορῆς!! Θωρούμεντο ἀνηψιέ μου, δὲν εἴμεστα μπλεῖο κουζοῖλοι, νὰ παντέχωμε⁷ πὼς θὰ καλημεντευτοῦμε⁸ ἔπὸ τσοὶ βασιλειάδες, ἀδικιὰ νὰ τῶν ἔρθη!! ὡς εἶν' ἀφορμὴ, μὲ τὰ πεισμαντικάντωνε καὶ τυραννιοῦνται τόσα μιλιούνια χριστιανοί, ἐδᾶ⁹ καὶ τόσους χρόνους, χωρὶς νὰ ἰδοῦμε μιᾶς ἡμέρας γλυκοσάλισι!!¹⁰

Ἄλλην ὀρπίδα δὲν ἔχομεν πλεῖο, ἐμεῖς οἱ Κρητικοί, ἂν δὲν μᾶς ἐγνωστούνε καὶ τούτην τὴν φορὰ εἰς τὸ συμβούλιο, ποῦ λένε πὼς θὰ γενῆ γοργὸ ἔς τὴν Ἑγρώπη, παρὰ νὰ ὀρπιστοῦμεν οἱ τοῖ μας, νὰ μὴ ζήση κιάνενας ἀπὸ μᾶς, ἂν δὲν κάμωμε δικὸ μας γουβέρνο, ὡς καθὼς τὸ Ἀμερικάνους καὶ τσοὶ Φραντζέζους, γιὰ νὰ βροῦνε μπάρε μου τὰ παιδιὰ μας ὅσα ζήσουνε, πλεῖότερ' ἴσυχια¹ μὰ θὰ μοῦ ἴπῃς πὼς δὲ γίνετα, γιὰ χίλια δυὸ πράμματα ποῦ βάνει ὁ νοῦς σου· ἐγὼ κατέχω τὸ μυστικὸ τοῦ γέρο Σταθῶρι καὶ τῶν συντρόφων του καὶ ἂν ἔρθη ὁ καιρὸς ποῦ παντέχω, θὰ σοῦ τὸ γράψω νὰ τὸ μάθῃς.

Γράψε μου ἀνὲ πιστεύῃς τὸ Θεὸ, τὴν πάσαν ἀλήθεια, γιὰ τὰ ἔξακουσμένα παλικάρηγα τοῦ Μαυροβουνιοῦ καὶ τῆ Ζερζεγοβίνης, πὼς περνοῦσι, ἔς τσοὶ πολέμους, ποῦ κάνουνε μὲ τὸν ἀντίχριστο, γιὰτ' οἱ γαζέτες τὸ Ἀθήνας καὶ τῆ Κων-

⁵ Νὰ οἰκτιρηλατηθῶμεν ἐξ ὀλοκλήρου. ⁶ Ἐμποδίσθησαν. ⁷ Νὰ ἐλπίζωμεν. ⁸ Βελτιωθῶμεν. ⁹ Ἦδη ἐπὶ χρόνικόν τόρα. ¹⁰ Ἀγλασιον.

σταντινόπολις, θωρῶ καὶ τσοὶ πολεμοῦνε χειρότερα 'πὸ τσοὶ
Τούρκους ! !

Δὲν τῶρπιζα, μὰ τὸν μεγαλοδύναμο' Θεό, ποτές μου, ὅτι,
πῶς ὁ Πατριάρχης τσῆ Πόλις, ἤθελε 'βγῆ μὲ προκήρυξιν του,
'ς τῆ ζήτεια, γιὰ τσοὶ Τούρκους, νὰ εὐλογᾷ 'ς τὴν ἐκκλησιὰ
τὰ τούρκικα τουφέκια καὶ νὰ καταρᾶται τὰ χριστιανικά ! !
φηλοῦτου¹¹ λέω, τοῦ μαγαρισμένου, γιὰ πατριάρχης, μὰ κου-
τσοβίλης¹² εἶναι, ὅσα γράμματα κι' ἂν ἔμαθε, ! ! χίλιους χρό-
νους νὰ ζήσῃ ὁ γερέας τοῦ χωρλοῦ μας, ποῦ σὲ κάθε λειτουρ-
γιὰ παρκαλεῖ καὶ κάνει δέησι 'ς τὸν Θεό, μὲ τᾶχραντα μυ-
στήρια 'ς τὴν κεφαλὴν του, νὰ εὐλογᾷ τὰ τουφέκια τῶν χρι-
στιανῶ, ποῦ πολεμοῦνε τὸν 'Αντίχριστο, ποῦ «μαγάρισε ἐδᾶ
καὶ τόσους χρόνους τὸν Ναὸ τὸν ἅγιόν του» ὡς καθὼς μᾶς
ὀρμηνεύει τῶν ἁγίων πατέρω τὰ βιβλία κάθε λαμπροχριστό-
γεννη. Γιὰ τσοὶ Σέρβους δὲν πολυρωτῶ, παρὰ μόνον γιὰ τὸν
ἡγεμόνα τωνε, ποῦδειξε 'ς τσοὶ βασιλειάδες, πῶς πρέπει νὰ
'περοσπιζῶνται, καὶ πρῶτοι νὰ κινδυνεύουσι τὰ ἔχη τωνε καὶ
τὴν ζωὴν τωνε, γιὰ τὸ ἔχνος τωνε ! ὄχι γιατί θέλω νὰ νικη-
θοῦν οἱ Σέρβοι, ὁ Θεὸς νὰ τσοὶ φυλάξῃ ! ἀλλὰ παραπονοῦμαι,
ὅσον ἀναστοροῦμαι, τὸν καιρὸ τσῆ 'δικήμας 'πανάστασις, 'ς τὰ
67, πῶς ἐπηγαίνανε λουπά λουπά,¹³ ὥστε ποῦ κάμανε τῆ
δουλειά τωνε καὶ καμμιά φουκαρίστησι δὲν μᾶς ἔχουσι' ἄς
εἶνε δὰ καὶ τοῦτο ξεχασμένο, δὲν εἶνε μόν' οἱ Σέρβοι.

«Δὲ μὲ πονοῦς' ἡ μαχαιργιές, ὀπούχω 'ποῦ τσ' ὄχθρους
μου, ὡς μὲ πονοῦν ἡ τσαγκουρνιές, 'ποῦχω 'πὸ τσ' ἐδικούς
μου» κατὰ τὸ 'μακαρίτη' Δασκαλογιάννη. Οἱ φρόνιμοι παιδί

¹¹ Ἐκφρασις ἀποδιδομένη μετ' ἀγανακτήσεως εἰς δυσῶδες καὶ
βρωμερὸν ἀντικείμενον, σφιγγομένης διὰ τῶν δύο δακτύλων τῆς ῥινὸς
καὶ κρατούμενης οὕτω τῆς ἀναπνοῆς, ὅπως μὴ ὀσφρανθῆ, εἰ δυνατόν
τὴν δυσώδη ἀνοθυμίαν. ¹² Περιτετμημένος. ¹³ κρύφα καὶ δολίως.

μου, ἀνημένουςι μὰ δὲν ξεγνοῦσι. « Ἄν ἔχω τὴν ὑπομονὴ καὶ νὰ μὴδὲν ὀκνέψω, θάρρη καὶ ῥένα ἀράδα μου καὶ τότε θὰ ψαρέψω ».

Καλὴ ἀντάμωσι νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς ἔς τὴν Πυροβολικὴν, γῆ ἔς τοῦ Θε' τὸν κῆπο.

Ὁ μάρμπας σου
Κ. ΑΓΡΙΜΟΠΟΔΑΡΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ΄.

Καταχωρισθεῖσα τὴν 4 Δεκεμβρίου 1876 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 94 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος « Νεολόγος Ἀθηνῶν ».

ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ Σφακιῶ' (μαῦρα γρεμνὰ) Νοεμβρίου 20 1876.

Σταυραδερφε¹ Γερῶνυμε χαιρετῶσε !

Ἐσίμωσε τὸ τέρμενο² ποῦ θὰ ξεχωριστοῦμε
ἔτὰ ξένα σύ, ἔτὰ ὄρη ἴγῳ, λές θὰ ξαναἰδωθοῦμε ;

Ἄπορπίστικα μπλεῖδ ὁ μαυροκακομοίρης πῶς δὲ θὰ ζήσωμε νὰ ἰδοῦμεν τὸ πεθύμιο μας, ὕστερα ἔπο τὸσα βάσανα καὶ τόσες κακοπάθησες ἔς ἐτοῦτον τὸν ψεύτικο κόσμον, γιὰ νὰ ἴφισωμεν μπάρμενο³ ἔς τὰ παιδιὰ μας καλλίτερη ζωὴ, ἔπο κείνη ποῦ βρήκαμε ῥεῖς ποῦ τσοὶ γονιοὺς μας. Θωροῦμεντο πλεῖδ πῶς γιὰ ῥμας, ἐσφάλιζεν ὁ Θεὸς τὸ ῥμάτι τσῆ δικιοσύνης του καὶ δὲν ἔχη σκοπὸ νὰ φέξη τὸ ῥδίξιο μας, μ' οὔλες τσῆ θυσίας ποῦ κάμαν οἱ γονεοὶ μας γιὰ ῥμας καὶ ῥμεῖς γιὰ τὰ κοπέλια μας ! συγχώρεσέ μου Θεέ μου, τῆ σύχουσι τοῦ νοῦ μου !

¹ Ἀδελφε τοῦ ἀδελφοποιτοῦ μου. ² τελευταία στιγμή. ³ τοῦλάχιστον.

τὴν τύχην τοῦ κάθε λαοῦ τὴν κάνει μοναχός του
κι' ὅσα τοῦ κάν' ἡ τρέλλα του, δὲν τοῦ τὰ κάν' ὀχρρός του.

Ἦρθε περίστασις, σταυραδερφέ μου, νὰ καλλιτερέψωμε καὶ
ἡμεῖς τὴν πατρίδα μας ἔς τὰ 1868, τὸν καιρὸ τ' Ἀλῆ πασσαῖ,
μὰ δὲν εἴχαμε γνῶσι κι' ἀφουκρηστήκαμε ἔς τὴν ἰδέασιν
τοῦ μᾶς ἐδίδασιν οἱ κατεργάριδες ἔποτουδὰ καὶ πῆραμ' ὕ-
στερα πέντε σφάκελα ! ἄδεν τάχω πῶς ἐσκόνταίμ κ' ἔσπασα
τὸ κεφάλι μου μόνο μου λῆς καὶ τύφλα μου· ἔδταν εἶν' τὰ
νελάτα ποῦν' τὰ φρόνα, κι' ὅταν εἶν' τὰ φρόνα, ποῦν' τὰ νελά-
τα ;· κατὰ τὴν παροιμία τοῦ γέρο Μιχαρέτου.

Τὰ ἴδια καμώματα γυρεύουνε, καθὼς ποῦ τὸ κατέχεις, νὰ
κάνουνε πάλι, μερικοὶ κατεργάριδες ἀποτουδὰ ἔπὸ τὴν Ἀθήνα,
ὅν τύχη περίστασις, κι' ἀρχίζανε νὰ διαλαλοῦσιν ἀποδὰ⁴, πῶς
εἶναι τάχα τες προδοσίαι κάθε καλλιτέρεψι τῆς Κρήτης καὶ
πῶς ἔχουνε καλλίτερα νὰ ἰπομεῖν ἔς τὴν κατάστασι τοῦ βρέ-
σκεται δὰ⁵, ἀπῆτις καὶ δὲν ἤμποροῦμε νὰ τὴν ἐνώσωμε μὲ
τὸ Μωργιὰ μοναχός μας, ἰπειδὴς, λέει, τὸ ἑλληνικὸ γουβέρνο
δὲν ἤμπορεῖ φανερά νὰ βοηθήσῃ πλειό, γιὰτ' ἔχει ἰπογραμ-
μένο τὸ μουτοχάρτι⁶, ποῦ λέτε τοῦλάγουσας ἔς τὴν Ἀθήνα
πρωτόκολλο, ἔς τὸν καιρὸ τοῦ Χόβαρ-πασσαῖ, ὄντες ἐμπλοκάρι-
σεν τὴ Σύρα.

Θυμάσετο ποῦρι⁷ καὶ τότες, πῶς μᾶς ἐγράφανε ἔς τὴν
Κρήτη, νὰ βαστοῦμ' ἀντρίστικα τὸ σύθημα καὶ νὰ μὴ δε-
χτοῦμ' ἄλλο πρᾶγμα νὰ καλλιτερέψωμε, γιὰτ' ἦτονε, λέει,
«προδοσίαι τοῦ ἑλληνισμοῦ» ὅ,τι κι' ἂν ἤθελε ἰπιτύχωμε, δί-
χως τὴν ἔνωσι ; ἀδικιὰ κι' ἄνομο νὰ τῶν ἔρθῃ ἔς τὴν κεφαλή
τῶν ἀναστεναμμένων γιὰ πολιτικῶ ! ! ἰπῶς ἐκακαποδώσασιν⁸
οὔλο τὸ ἔθνος, μὲ τσοὶ τραῖτοργές⁹ τῶνε!

⁴ Ἀπὸ τῶρα ⁵ Ἠδὴ ⁶ Ἐγγραφον ὑποταγῆς. ⁷ Ἰτως.

⁸ Ἐταλαιπώρησαν ⁹ Ἐγκλήματα ἀπερίγραπτα.

Ἄκόμη θέλουτε νὰ πιστεύετε τὰ ψόματατάτωνε ; γῆ δὲ
θεοῦνε πῶς οὐλα τὰ ἔθνη ἑτοιμάζονται γιὰ νὰ λύσουνε τ'
Ἀνατολικὸ ζήτημα καὶ μένο οἱ πολιτικοὶ τσ' Ἑλλάδας τσα-
κοπετεινίζονται¹⁰ ποῶς νὰ πάρη τὴν ἐξουσία, γιὰ νὰ καλο-
περάσῃ καὶ γιὰ νὰ πλησιάνῃ¹¹ τὸ κόμμα του καὶ φοῦνος μὴ
καπνίσῃ ; γῆ θαρροῦνε πῶς δὲν τσ' ἐνοίωσε μπλεῖδὸ ὁ κόσμος ;

Οὐλα τὰ ἔθνη μάχονται νὰ πάρουν μεγαλειῶ,
τσ' Ἑλλάδας οἱ πολιτικοὶ νὰ πάρουν ὑπουργεῖο.

Θαμμάζομαι μὰ τὸ μεγαλοδύναμο Θεὸ, τὴν ὑπομονὴ ἑοῦ
δείχνει ἀτουδὰ ἔς τὴν Ἀθήνα ὁ λαὸς !! μὰ κ' ἔντα θὰ κάμη
ὁ ἄζουδος!¹² ἀνὲ φτύξῃ ἑπάνω, φτεῖ τὸν οὐρανὸ, ἀνὲ φτύξῃ
κάτω, φτεῖ τὴ γῆς ! ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὴ χέραν του νὰ σώσῃ
καὶ ἑὰς ἀτουδὰ, καὶ ἑὰς ἐπαθὰ, ἑπὸ τὸ σκοτάδι τσ' ἀκα-
τεχωσύνης¹³ καθὼς κ' οὐλους τσ' ἄλλους λαοὺς ἑπὸ τσοὶ λυ-
κοὺς. Σ' ἀποχαιρετῶ, γιὰ ἑστερη φορὰ, καὶ ὀρπιζῶ ἀδὲν ἀντα-
μωθοῦμε γλήγορα ἑς τὴ Τρυπητὴ νὰ μὲ ἀνημένῃς ἑς τὸν ἄλλον
κόσμο.

Ἄ στανραδερφός σου.

ΠΑΝΤΕΡΒΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑ'

Καταχωρηθεῖσα τὴν 14 Δεκεμβρίου 1876 ἐν τῷ ὄπ' ἀριθ. 104 φύλλῳ τῆς
ἐφημερίδος «Νεολόγος Ἀθηνῶν» μὲ τὴν ἑπομένην εἰσαγωγὴν.

Συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν τὸ κατω-
τέρω καταχωριζόμενον ποίημα καὶ τὴν συνδέουσαν αὐ-
τὸ ἐπιστολὴν ἐκ Κρήτης, ὡς γλωσσολογικὸν μνημεῖον,

¹⁰ Μάχονται ὡς ἀλέκτορες. ¹¹ Νὰ πλλαπλασιάσῃ. ¹² Ἀτυ-
χεῖς. ¹³ Ἀμαθείας.

ἐν ᾧ ἐν ὀλίγοις ἐρμηνεύονται ἀφελῶς μὲν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ δξυνοίας αἱ σκέψεις, αἱ διέπουσαι κατὰ τὰς σημερινὰς κρισίμους περιστάσεις τὸν πολυπαθῆ τῆς Κρήτης χριστιανικὸν λαόν, ὅστις φαίνεται μὲν ἡσύχως προσδοκῶν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιομάτων του, ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐσυνεδρίου τῶν χριστιανικῶν Δυνάμεων, ἀλλ' ὅμως μετὰ δυσκολίας πολλῆς περιστέλλει τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ του κοχλάζον φλογερὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας αἶσθημα, ἕπερ ἐὰν τέλος ἐκραγῆ, θὰ ἐμβάλει τὴν διπλωματιάν, εἰς πράγματα, ἅτινα αὐτῇ καὶ μόνῃ δύναται ν' ἀποφύγη ἀποδίδουσα αὐτῷ ἐ γ κ α ἰ ρ ω ς τὴν ὀφειλομένην δικαιοσύνην, ἀναλόγως τῶν προαιωνίων θυσιῶν καὶ αἱματηρῶν ἀγώνων οἵτινες ἀναντηρήτως εἶνε ὑπέρτεροι πάντων τῶν ὑπὸ δουλείαν στεναζόντων χριστιανικῶν ἀδελφῶν λαῶν.

ΛΓΓΕΛΟΣΤΡΑΤΑ Ἀσκούου Δεκεμβρίου 2 τοῦ 1876.

Ἀγαπητέμου φιλότσο¹ Παναγιώτου χαιρετῶ σε.

«Ὅ,τι λογιάζ' ὁ κουζουλὸς ἐκεῖνο μόνον κάνει,
καὶ ὅσα τοῦ λέει ὁ φρόνιμος τὸν κόπο μόνον χάνει.»

Τὸ ἴδιον τὴν ἔπαθα καὶ ἐγὼ προχθὲς, φιλότσο μου, μὲ τὸν ἀδερφοχτό μου τὸ γέρω Σταθώρη, τοῦ μοῦγραφες νὰ τοῦ διαβάσω τὸ γράμμα σου, καὶ δὲν ἀνήμενε νὰ τ' ἀποτελειώσω, μόνον χυνοβολᾷ ἄσ' αὐτοῦ καὶ τ' ἀρπάζει ἵπὸ τὴν χέρα μου καὶ τὸ σκίζει μονομιᾶς, γιατί, λέει, φοβήθηκε πῶς θὰ τοῦρθη ντελίριο, ἀν τοῦ τ' ἀποδιάβαζα, μὲ τοῦ ψευθιᾶς τοῦ τοῦγραφες.

Ὅρκο μεγάλο μοῦκαμε νὰ μὴ σοῦ ξαναγράψω μπλεῖδ, ὅζω

¹ Βαπτιστικέ.

και να περάσης πρώτα 'ς τῆ γαζέτα, τὸ τραγουδάκι ποῦ
ἤκουσε λείει, 'ς τὰ γκιαντωνοῦ τὸ σπήλῳ, τὴν ὥρα ποῦ ξημέ-
ρωνε, μὲ ψαλμοφῶδια ἀγγελικῆ.

Δὲν προφτάνω νὰ σοῦ γράψω τὰ τρέχοντα τοῦ τόπου μας
και τ' ἀφίνω γιὰ τὴν ἄλλη πόστα.

Πολὺ θὰ μὲ φουκαριστήσης κ' ἐμένα και τὸ γέρω, ἂν μοῦ
περάσης 'ς τὴ γαζέτα τὸ τραγουδάκι ποῦ σοῦ πέμπω, γιατί τὸ
θέλ' ὁ γέρω νὰ τὸ μάθουν τὰ κοπέλια του.

Καλὴ ἀντάμωσι νὰ δώσῃ ὁ ἅγιος Θεός 'ς τοῦ Μπαμπαλιῆ
τὸ Χάνι.

Ὁ σάντουλός² σου
N. ΜΑΡΚΟΓΛΟΠΕΤΡΟΣ.

Ἐτούτη τὴν παραμονὴ ἡ Κρήτη θὰ γιορτάσῃ
και τὴ σημαία τοῦ σταυροῦ 'ς τὰ χέρια θὲ νὰ πιάσῃ.
Θὰ στολιστῇ τὰ σκολινὰ και τὰ ἀργυροπιστόλες,
καλάσκιες χρυσοκέντητες, ἄν τοῦ μαγοῦ τοῖ βγζόλες.
Θὲ νάμπῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ 'κούσῃ λειτουργίαν
νὰ δεηθῇ εἰς τὸ Θεὸ και εἰς τὴν Παναγίαν.
Χριστογεννητικὴ γιορτῆ, θὰ πᾶ νὰ κοινωνήσῃ
τὸ αἶμα σῶμα τοῦ Χριστοῦ, κ' ὕστερα νὰ κινήσῃ.
μὲ τὸν τριπηδιχτὸ χορὸ, νὰ μπῇ 'ς τὸ πανηγύρι
ν' ἀρχίξ' ἡ λύρα τὸ σκοπὸ, πρωτόπαπας ψαλτήρι,
οἱ νιοὶ θὰ σύρουν τὸ χορὸ ὄλοι τὸν πεντοζῆλη³
μπροστὰ μπροστὰ τὸ φλάμπουρο, νὰ τ' ἀκλουθοῦν οἱ ἄλλοι,
γέρωι, γυναίκες και παιδιὰ, νὰ τὸ περικυκλώσουν
ὄμπρὸς εἰς τὰ τουρκόστρατα, ὥστε νὰ τὸ καρφώσουν,
νὰ σκύψουν ὄλοι μονομιάς, νὰ πιάσουνε ταμπούργια
νὰ περιμένουν τὴν τουρκίαν νὰ βγῇ μούλη τὴ φούργια,
νὰ ἀρχίξ' ἡ μάχη τῆ φωθιάς μὲ τὰ σισαεδάκια,
και 'σὰ μεστῶσ' ὁ πόλεμος, νὰ πείσουν 'σὰ γεράκια

² Ἀνάδοχος. ³ Πυρρίχιος χορὸς.

μέσα ἔ τὸν τούρκικο στρατὸ, ἔ τὴ χέρα τῆ πιστόλης
ἔ τὸ στόμα τῆ μαχαίρας τῶν, ἀσημωμένες ὄλες.

Ῥάσου (4) ἀπάνω ἔ τὴν τουρκιὰ, σὰν ἀφοβα λιοντάρικα
κι' ἀρίθμητα πέφτουν ἔ τὴ γῆς τὰ τούρκικα κουφάρικα
Χέρικα μὲ χέρικα πιάνονται οὐλοὶ μαλιὰ κουθάρικα
κι' οἱ δυὸ μεργιῆς φιλονεικοῦν σὰν ἄξια παλληκάρικα
δυὸς τρεῖς φορές οἱ χρισθιανοί, ἀπὸ μπροστὰ τσοὶ πέρνουν
τσοὶ τούρκους, μὰ δὲ σώνονται μὲν ὄλο καὶ πλησιάζουν
ὡσὰν τρεχοῦμενο νερὸ, πύτυνε βουλελασμένο
καὶ μέσα ἔ τ' ἄσκαφα τῆ γῆς ἦτονε δρομιασμένο,
π' ἀνοίγει φλέβα ξαφνικὰ, τριγύρ' ἡ γῆς λημνώνει
ἔσον κι' ἂν βασανίτσειαι ἡ φλέβα δὲν στουμπώνει
φράζεις τῆνε ἔ πὸ μιὰ μεργιὰ, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλ' ἀνοίγει
καὶ πέρνει δρόμο τὸ νερὸ, χωργιὰ καὶ κάμπους πνίγει
ἔτσι κι' οἱ τούρκοι, μερμηγιῆς βγαίνουνε ἔ πὸ τὴ Χώρα
ἔ σὰν τὸ χαλάζι τ' οὐρανοῦ ποῦρχεται μὲ τὴν μπύρα.

Οἱ χρισθιανοὶ ἔ ποφάσισαν ἕνας νὰ μὴν ἔ πομείνη
ἔ τὸν πόλεμ' ὄλοι θὰ καοῦν ἔ σὰν ξύλα ἔ τὸ καμίνι
ἀπὸ πρῶτ' ὁ πόλεμος, ἔ ξακολουθ' ὡς τὸ θράδου
κι' ἡ Κρήτη ὄλη θὰ καῆ, σὰν ἄλλοτε τ' Ἀρκάδι,
ἔ γι' ἔ ἀκουστῆ ἔ τσοὶ δυνατοὺς τὸ Εὐρώπης βασιλιάδες
πῶς δὲ βαστοῦν οἱ Κρητικοί, νὰ λέγονται ἔ ραγιάδες.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΒ'.

Καταχωρηθεῖσα τὴν 31 Δεκεμβρίου 1876 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμῷ 121
φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Νεολόγος Ἀθηνῶν» μὲ τὴν ἐπομένην κρίσιν τῆς
συντάξεως.

«Τὸν κατωτέρω ἐκ τῶν Λευκῶν Ὁρέων τῆς Κρή-
της ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΝ τοῦ 1876 ἔτους ἀποσταλέντα πρὸς

⁴ Ἐφορμῶσι.

τὸν «Νεολόγον» καταχωρίζομεν εὐχαρίστως, ὡς ἐκφρά-
ζοντα τὴν μεγίστην δυσθυμίαν, ἣν εἰς τὸν λαὸν ἐκείνον
ἐνεποίησε τὸ παρελθόν, ὡς καὶ τὴν ἀρελῆ μὲν πλὴν
ζωηράν ἐπίθυμίαν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἐν γένει
λαῶν, ἣν προοικονίζεται κατ' αὐτὸν, τὸ νέον ἔτος
τοῦ 1877.»

Μίσησε, χρόνε θλιθερὲ, μὲ τὴν κατεπιποθίζτου
πάρε μαζί σου τοὶ καύμοι· πίκραις καὶ βύσανά σου.
Μὴν εἶχε' αἰώσεις νὰ φανῆς ἄν ἦτουν τέθορος ψεύτης
ἄπιστος καὶ διπρόσωπος ἀδιάντροπος καὶ κλέφτης.
Μὲ τῇ διπλωματίας σου μὲ τῇ τραϊτοργίᾳ σου
μὲ τ' ἔρκεραι ὀρπίδες σου καὶ ψευτοφάμπρικές σου.
Ἡ ἡμέρας σ' ἦσαν ζούμπερα, μιὰρὰ κινὰ μαμούριε
κ' οἱ γῆ ὄρες σου δεγκάματα ἀσιδγχα μελιγκούριε.
Ἐπότισέ μας θεργιακὴ γιὰ νὰ μᾶς ἐχαλίση
μᾶς ἐκουνονανάρισες νὰ μᾶς ἀποκοιμίσης.
Διγαρμίζου μὲ τὴν ὄρα σου πάρε τὰ σύνεργά σου
ἔς τὸ χῶνος μέσα βούλιαξε νὰ μὴ φαῖη φανερά σου!
Νῆρθ' ὁ νεῖδ' χρόνος γλήγορα, τῇ λευτεργίᾳ στραβιώτης
γῆ ὀρπίδα εἰς τοὶ γέροντες καὶ ἡ ζωὴ τῇ νεύτης.
Νὰ ξεστερέψ' ὁ Οὐρανὸς νὰ φύγ' ἡ καταφάρα
νὰ βγοῦν ἔς τοὶ κάμπους λούλουδα καὶ χλόη ἔστὴ Μαδῆρα.
Νὰ σιγαρέψ' ἡ θάλασσα ν' ἀναπφοτοῦν τὰ φάργια
νὰ ταξειδέβγουν μὲ χρὰ τοῦ Κόσμου τὰ καράβια
Κι' οὔλοι τοῦ Κόσμου οἱ λαοὶ νὰ ἴδουν «ἰσωνομία»
ἀδερφοσύν' ἀληθινή νὰ πῆσ' ἡ τυραννία!

ΑΓΓΕΛΟΣΤΡΑΤΑ (Ἀσκύφου) τοῦ 23 Δεκεμβρίου 1876.

Κ. ΑΓΡΙΜΟΠΟΛΑΡΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΓ'.

Καταχωρήθησα τὴν 19 Μαρτίου 1877 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθρὸν φύλλῳ τῆς ἔφημ. «Νεολόγος Ἀθηνῶν» μὲ τὴν ἐπομένην εἰσαγωγὴν ἐκ μέρους τῆς συντάξεως.

Τὴν κατωτέρω προκήρυξιν τῶν Χριστιανῶν τῆς Κρήτης πρὸς τοὺς ἐντοπίους Ὀθωμανοὺς, πεμφθεῖσαν ἡμῖν ἐκ Κρήτης πρὸς καταχώρισιν συνιστῶμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, διὰ τὰς ἐν αὐτῇ εἰλικρινεῖς καὶ συμπαθητικὰς πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς τῆς Κρήτης ἐκφράσεις, ἰδίως δὲ, διὰ τὸ ἀφελές αὐτῆς ὕφος, ἐν ᾧ ἀπεικονίζεται τὸ ἐπικρατοῦν παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τῆς πολυπαθοῦς νήσου εὐγενές καὶ ἀνεξίλικον φρόνημα.

Ἐν Βαφί (Ἀποκοριῶνου) τῆ 11 Μαρτίου 1877.

Πρὸς τοὺς συμπατριώτας μας Ὀθωμανοὺς τῆς Κρήτης.

Ἄδελφοὶ συμπατριῶται !

Ὁλοφάνερον κατεστάθημε πλέον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι πῶς ἡ κυβέρνησίς μας δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ ὄλως διόλου τὰ δίκαια παράπονα τοῦ τόπου μας, προφασίζομένη, πότε τὴν μίαν ἀφορμὴν πότε τὴν ἄλλην, γιὰ νὰ περῶ ὁ καιρὸς, καὶ ὡς πού νὰ μᾶς ἀπελπίσῃ, πῶς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ βροῦμεν ἀλλέως πως τὸ δίκαιόν μας, εἰμὴ μόνον, ἀπὸ πιάσωμεν τὰ τουφέκια μας πάλι ἔς τὰ χέρια, νὰ γροικηθοῦν οἱ βρόντοι των ὡς τὸν οὐρανὸν, νὰ κάψωμεν τὰ σπῆτια μας καὶ τὰ ὑποστατικά μας, καὶ τότε ἴσως καὶ κ' ἀπεφασίσουνε οἱ βεζυράδες καὶ τὸ Ριτζάλ, τοῦ Βασιλέως μας, νὰ βωτίξουνε τί τρέχει πάλιν εἰς τὴν

κακομοίρα Κρήτη, καὶ διαπὶ ἴπαραμεν πάλι τ' ἄρματα ἔς τὰ χέρνια, οἱ Χριστιανοὶ τῆς Κρήτης !

Θωρεστέ το καὶ τούλόγουσας, ὅσην ὑπομονὴν καὶ ἂν δείχνετε πῶς ἔχετε, πρὸς χάριν τοῦ Ντουβλετιοῦ σας, ὅτι πῶς ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν ἀδικὰ πράγματα παρὰ μόνον καὶ μόνον νὰ καλῆτερέψωμεν τὸν τόπον μας, μὲ δίκαιους καὶ φιλανθρωπικούς νόμους, καὶ μὲ καλὴν καὶ πατριωτικὴν διοίκησιν, ἢ ὅποια νὰ σέβεται τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος, νὰ ἐπιστατῆ καὶ ὀδηγῆ τὸν λαὸν πρὸς τὴν πρόσδον καὶ τὸ ἀληθινὸν συμφέρον τοῦ τόπου, ὡς ἀληθινὸς καὶ γνήσιος πατέρας ὀθωμανῶν καὶ χριστιανῶν, χωρὶς καμμίαν φιλοπροσωπίαν.

Σκεφθῆτέ το καὶ μόνοι σας, ὡς φρόνιμοι καὶ καλοὶ πατριῶται, ὅτι οἱ συχνοὶ πολέμοι ἴπου γίνονται ἔς τὴν Κρήτην, δὲν ἔχουσιν ἄλλην αἰτίαν, παρὰ μόνην τὴν κακὴν διοίκησιν καὶ τὴν φιλοπροσωπίαν τῶν κακομαθηθένων, τὴν ὅποιαν δὲν ὀὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἐμποδίσωμεν, ἀλλέως πῶς, εἰμὴ ν' ἀποφασίσετε καὶ ἴλογου σας νὰ συμπράξετε μὲ ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι μὲ ὄλην τὴν προθυμίαν σας δεχόμεθα ὡς πατριώτας καὶ ἀδελφούς, διὰ ν' ἀποκαταστήσωμεν εἰς τὴν ὠραίαν καὶ ζηλευμένην Πατρίδα μας τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ ἢ ὅποια πρέπει εἰς ἀνθρώπους καὶ μάλιστα Κρητικούς! καὶ ὄχι ν' ἀλληλοσφάζόμεθα, ἴσὺν τὰ θεργιά τ' ἀνήμερα !

Μὴν ἀλησμονήσεται προσέτι, συμπατριῶται ὀθωμανοί, ὅτι κατὰ τὸ 1858 ἔτος, ἂν δὲν ἐπροφτάναμεν καὶ τότες νὰ διαμαρτυρηθῶμεν εἰς ὄλον τὸν κόσμον, ὅτι πῶς δὲν εἴχαμεν κακὸν σκοπὸν διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου μας, ὃ τότε διοικητὴς τῆς Κρήτης Βελῆ πκσᾶς, ἦτον ἔτοιμος νὰ βάλῃ φωτιά τῆς Κρήτης, ἀπὸ τὴν μίαν ἄκρα ἔως εἰς τὴν ἄλλην, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του, γιατί, τὸν ἐπρόφταξεν ὃ μκακάρτης ὃ Σουλτάν Μετζίτης, ὃ ὅποιος ἔστειλεν τρεῖς ἀποστολάτες, τὸν Ἀχμέτ

πασάν, τὸν Ρεμζή Ἐφέντην καὶ τὸν Κωστὴν Ἀδοσίδην, διὰ
νὰ ἐρωτήσουν τὰ παράπονα τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτον
πρεμαζομένοις εἰς τὰ Τζουμπανὰ, Κουτσουνάργικα καὶ Κάμπους,
μὲ τ' ἄρματα ἔς τὰ χέργια, καὶ ὅπου φύλαξε τὴν μεγαλητέ-
ραν τάξιν, ποῦ θαύμασεν ὅλος ὁ κόσμος, χωρὶς ν' ἀνοιχθῆ ἀνθρώ-
που μύτη καὶ χωρὶς ν' πειραχθῆ νοικοκυροῦ πράγμα· ὥστε ποῦ
ἐσήκωσεν ἡ κυβέρνησις τὸν παράνομον διοικητὴν Βελῆ πασάν,
καὶ ἔστειλε τὸν Σαμῆ πασά μὲ βασιλικὸν φερμάνι, τὸ ὁποῖον
ἔγραφεν τὴν παρχώρησιν τῶν προνομίων τῆς Κρήτης, (καὶ τὰ
ὁποῖα δὲν ἄφησεν ἡ κακὴ διοίκησις τῶν πασάδων νὰ στερεω-
θοῦν, διὰ τὴν κακὴν μοίραν ὀθωμανῶν καὶ χριστιανῶν), καὶ διὰ
τὰ ὁποῖα ἐγεννήθηκεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ καταστραπτικοῦ καὶ
ἀγρίου πολέμου τοῦ 1866 ἔτους· ὅτε καὶ πάλιν μᾶς ἐπαραχω-
ρήθη ὁ ὀργανικὸς νόμος τῆς Κρήτης, διὰ τὸν ὁποῖον παλαί-
θουμεν τώρα καὶ δέκα χρόνους νὰ στερεωθῆ, (καὶ τώρα ζητοῦν
νὰ μᾶς τὸν ἀφαίρουν) καὶ ὁ ὁποῖος ἐὰν ἐστερέονετο μὲ τὴν
διόρθωσιν ὁποῦ τοῦ ἔκαμεν πέρυσι ἡ βουλὴ μας, σήμερον δὲν
ἤθελεν ἔχομεν τὸ καρδιοχτύπι, ποῦ βαστᾷ ὀθωμανοὺς καὶ χρι-
στιανοὺς, καὶ δὲν εἰξεύρομεν ἀκόμη ποῦ θὰ καταντήσωμεν (ὁ
Θεὸς νὰ βάλῃ τὴν χεῖραν του).

Συμπαιριῶται ὀθωματοί!

Κάμετε τὸν λογαριασμόν σας καὶ τὴν σκέψιν σας, ὡς πρό-
πει, καὶ συλλογισθῆτε τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν σας, σύμφωνα μὲ
τὰς σημερινὰς περιστάσεις, καθὼς ἐφάνηκετε πάντοτε φρόνιμοι,
καρτετικοὶ καὶ προνοητικοὶ ἄνθρωποι, καὶ μὴν ἀφήσετε νὰ
σᾶς παρασύρῃ τὸ ρεύμα τῶν φανατικῶν Λουφετσίδων τῆς Κων-
σταντινουπόλεως, ὡς δὲν ἀφίνομεν κ' ἐμεῖς νὰ παρχυρθῶμεν
πλέον, ἀπὸ μερικοὺς ῥαχδιούργους καὶ ξένους τοῦ πολυθλασμένου
ἔθνους μας, κ' ἐλάτε νὰ σφικταγκαλασθῶμεν ὡς ἀδελφοὶ καὶ

τέκνα μιᾶς καὶ τῆς ἰδίας Πατρίδος, διὰ ν' ἀποκρούσωμεν τὸ
ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην τῆς τυραννίας, ἀφ' ὅπου δῆποτε ἤθελεν
αὕτη φανῆ!

Σὰς ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς.

Οἱ συμπατριῶταί σας ἐπαρχιωταί

Χριστιανοὶ τῆς Κρήτης, ἀδελφοποιητοὶ!

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΔ'.

Καταχωρήσασα τὴν 31 Μαρτίου 1877 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 211 φύλλῳ τῆς
ἐφημ. «Νεολ. Ἀθηνῶν» μὲ τὴν ὡς ἔπεται εἰσαγωγὴν τῆς συντάξεως.

«Δημοσιεύομεν μετὰ χαρᾶς τὴν κατωτέρω ἐπιστο-
λὴν, ἣν ἐπεμψεν ἐκ Κρήτης ὁ γνωστός εἰς τὸ Πανελλή-
νιον γηραιὸς καὶ φιλόπατρις κρῆς, Γερῶ-Σταθώρης, πρὸς
τὸν παπποῦν τοῦ Ὀλύμπου. Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀν-
τίγραφον λαβὼν παρὰ τοῦ παπποῦ, ὁ Ἕλλην τοῦ Ὀλύμ-
που, Ζήσης Σωτηρίου, ἔδωκεν ἡμῖν αὐτὸ μετὰ τῆς ἀδείας
νὰ τὸ κατοχωρίσωμεν ἐν τῷ «Νεολόγῳ».

ΑΓΙΟ ΠΝΕΜΜΑ (Σφακιῶν) ἔς τὴν 18 τοῦ Μάρτι 1877.

Ἀδερφοχτέ¹ μου Παπποῦ τοῦ Ὀλύμπου χαιρετῶσε!

Σ' εἰςέ πάπποῦ τοῦ Ὀλύμπου, ποῦ μένα τὸ Σταθώρη,
σοῦ πέμπονται χαιρετισμοί, ποῦ τῶν Σφακιῶν τὰ ὄρη
Χριστὸς ἀνέστης ἔρχεται κ' ἔλα νὰ φιληθοῦμε,
γιατὶ δὲν ἔξερ' ἀδερφοχτέ, ἂν ἔξανταμωθοῦμε.
Ἀπῆτις ὀρκιστήκαμε ἔς τὸν Ὀλυμπο ἔς τὴν Ἰδα,
πενηνταίξι γίνονται οἱ χρόνοι, ποῦ δε' σ' εἶδα.

*Ἐνας χρόνος κοντέβγει μπλεῖθὸ νὰ σφαλιῆξῃ, ποῦ δὲν ἐγρά-
ψαμ' ὁ γεῖς τ' ἄλλοῦ, ἀδερφοχτέ μου, γιὰ τὰ περιστάτικὰ τσῆ*

¹ Ἀδελφοποιητὸς.

κακομοίρας τῆ Πατρίδας μας² θυμᾶται το ποῦρι³, τί σούγραφα πέρισυς τὸν πρωτογούλι³ γιὰ τσοὶ φράγκους καὶ γιὰ τσοὶ Μοσκόβους, πῶς, ποτὲ πρᾶμμα δὲν θά κάρουσι γιὰ μᾶς τσοὶ ἔλληνας, γιὰτι ἴσταθήκαμε ἴσαν τὰ ζωντόβολα, ἐδᾶ⁴ καὶ τόσους χρόνους, καὶ πιστεύγαμε κ' ἑμεῖς καὶ τὸ ἑλληνικὸ μὲς γουβέρνο ἴς τσοὶ συμβουλές τῶνε, καὶ δὲν ἀγοράσκαμε καράδγια καὶ ντουφέκια, γιὰ νὰ μὴ χυλάσῃμε, λέει, τὴν ἴσυχίαν τοῦ κόσμου, ὥστε ποῦ δυνάμωσ' ἡ τούρκικη κυβέρνησι, ἀπ' ἀριάδες, κανόνια καὶ ντουφέκια, κ' ἐδᾶ μασκαρεύεταί οὐλκ τὰ χρισθιανικὰ γουβέρνα, πότες μὲ τὰ Χάτ-χουμα-γιούνια τση, πότες μὲ τὰ συντάγματα τση, γιὰ νὰ κερδίση καιρὸ νὰ πιπιλίτ' ἀκόμη, ὅσον καιρὸ μπορέση, οὐλου τοῦ χρισθιανικοῦ κόσμου τὸ γαῖμα⁵ γιὰτ' ἀπαντέχει μὲ τὴν πολυκκιρία, νὰ διχονήσῃνε τὰ χρισθιανικὰ βασίλεια ἀνμεταζύτῳνε καὶ βοηθηθῇ πάλι, ἴσαν οὐλες τσοὶ φοραῖς.

Δὲν εἶναι ἀράγες, μεγάλη ντροπή, ἴς τὰ χρισθιανικὰ βασίλεια κ' ἀκόμη κ' εἰς τὸ ἑλληνικὸ, νὰ μὴ νοιώθῃνε τόσο μικρὸ πρᾶμμα, ποῦ τὸ νοιώθῃνε καὶ τὰ μικρὰ κοπέλια; γὰ τσοὶ μασκαρεύεταί καλὸ, ἡ τούρκικ' ἐξουσία, πῶς τάχατες, ἐδᾶ ποῦ προκήρυξε τὸ σύνταγμα, θά κατασταθῇ ἀληθινὴ ἰσοτιμία ἴς τσοὶ χρισθιανούς! ὦφκερα πρᾶμματα⁵! Τὸ τούρκικ' ἄλκοράνι διαλαλεῖ ὅσους δὲν τὸ πιστεύῃνε κλαφίργια (ἀπίστους) καὶ πῶς, ὅποιοι σφάζει κλαφίριδες δὲν ἔχει καμμὲν κρισολογία ποῦ τὸ Θεὸ, καὶ πῶς θά μπῆ ὀλόρθος ἴς τὴν παράδεισο, νὰ τρώῃ, λέει, παντοτεινὰ πιλάβι μὲ τὸ μέλι καὶ μὲ τὸ γυγοῦρτι, καὶ πῶς θά ζήση πάντοτες μὲ ὠμορφα κορίτσια!

Τὰ χρισθιανικὰ βασίλεια, ἀνὲ θέλουσιν νὰ μὴ γελαστοῦνε μπλεῖο, πρέπει νὰ γνωρίσῃνε πῶς, δυὸ μὲδους μόνον μποροῦν

² Βέζια. ³ Ἰούνιος μὲν. ⁴ Ἡδη. ⁵ Ἐπεα πτερόεντα.

ἀκόμη νὰ μεταχειριστοῦνε, γιὰ νὰ κατατάξουνε⁶ τσοὶ λαοὺς
τῶ Ἀνατολῆς. Ὁ πρῶτος εἶνε, νὰ ναιώσουνε, πῶς ὁ τούρκος,
γιὰ νὰ στοχαστῆ πῶς εἶνε ὅμοιος τῶ χριστιανῶ, πρέπει
πρῶτα νὰ βαφτιστῆ καὶ νὰ διδαχτῆ ἀπὸ μικρὸς τὸ χριστιανικὸ
Βαγγέλιο, ἀλλοιῶς, ἕνας μόνον τούρκος ν' ἀπομείνη, ποτὲ δὲν
θὰ κουντανταρισθῆ⁷ γὰ γενῆ ἰσότιμος μ' ὅλους τσοὶ χριστιανούς.
Ὁ ἄλλος μὸδος εἶνε, νὰ ἐνεργήσουνε οὐλα τὰ χριστιανικὰ βα-
σίλεια μαζὺ νὰ τσοὶ διώξουνε 'πὸ τὴν Ἐγρώπη, νὰ τσοὶ πέ-
ψουνε ἔς τὴν Κόκκινη Μηλιὰ, καὶ τότες ἀδερφοχτέ μου, θε ν'
ἀληθῆψη καὶ τὸ τραγουδάκι τοῦ γέρω Δασκαλογιάνη⁸ (χίλινα
συγχώρημα, νὰχ' ἡ ψυχὴ του) ποῦλεγεν.

Ὡς περιπλέκετ' ὁ κισσὸς μὲ τὴν πλατανοπούλα,
ἔτσι θὰ περιπλέξωμε μὲ τὴν ἑλληνοπούλα,
τὴν ὡμορφὴ τὴν Ἀθημιὰ⁹ καὶ τὴ γαλανομάτα,
ποῦ τῶ ἔπλασεν ὁ οὐρανὸς τὰ κάλλη τῶ ὄλ' ἀρράτα.

Τελειώνω μὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ καλὴ ἀντάμοσι μὲ τὰ
παλληκάργια μας, νὰ δώσῃ ὁ Θεός.

Ὁ ἀδερφοχτός σου
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΟΡΗΣ.

⁶ Ἀποκαταστήσωσι. ⁷ Συγκατατεθῆ. ⁸ Ἀρχηγὸς τῆς κατὰ
τὸ 1769 ὑπὸ τῆς μεγάλης Αἰκατερίνης ὑποκινηθείσης διὰ τοῦ
Ὀρλόφ ἐπαναστάσεως τῶν Σρακίων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Κρήτης,
Ἀνήγων εἰς ἐπισημοτάτην οἰκογένειαν σωζομένην καὶ σήμερον. ⁹ Ἀ-
θηναῖα· ἔννοια δὲ τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ὁ ποιητὴς φαντάζεται ὡς παρ-
θῆνον ἄθηναιαν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΕ' ἢ ΠΟΙΗΜΑΤΙΟΝ

Καταχωρισθὲν τὴν 4ην Μαΐου 1877 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 248 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Νεολόγος Ἀθηνῶν» μετὰ τὴν ἐπομένην εἰσαγωγὴν ἐκ μέρους τῆς ἐφημερίδος ταύτης.

Τὸ κατωτέρω ποίημα μετὰ συγκινήσεως καταχωρίζομεν, ὡς ἀψικονίζον ζωηρῶς τὴν κρίσιμον κατάστασιν, ἐν ἣ ἡ Κρήτη διατελεῖ πρὸ πολλοῦ μὲν, μάλιστα δὲ νῦν, ὅτε περιμένεται ἐναγωνίως ἡ ἀπόρριψις, ὡς προεικάζεται, τῶν αἰτήσεων τῆς συγκαλεσθησομένης τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως.

Ἀστροπελέγια καὶ φωθιαῖς πάλι περὶ ἡ Κρήτη
ἀπὸ τὰ Σρκελιὰ βευνά κι' ἀπὸ τὸν Ψιλορείτη,
Ἀστράφτου πάλι καὶ βροντοῦν τὰ Κρητικά τὰ ὄρη
σεινῆλο τοῦ Γερολύμπου, κἀνεὶς Γεροσταθῶρη;
Ἀπάνω 'ς τῆ ἠφλαις κορφαῖς γροικίεται ἡ ντρομπέτα,
ὁποῦ καλεῖ τ' ἀδερφοχοτοῦς ν' ἀφίσουν τὰ ντριτσότα,¹
τὸ κλάδος, τὸ δισκάρισμα,² τὰ ληῶφρητα, τὰμπέλιζ,
νὰ πιάσουν τὰ τουφέκια των γέροντες καὶ κοπέλλιζ,
καὶ νὰ βρεθοῦν 'ς τὴ μάζωξι,³ τὴ γενικὴ τῆ Κρήτης,
οὔλα τὰ γόρια⁴ κ' ἡ γαλιαις⁵ κ' ὁ Γεροψειλορείτης,
τὰ φλάμπουρα μετὰ τὸ σταυρὸ νὰ πέρουε 'στὰ χέργια,
νὰ πιάσουνε τοποθεταῖς 'ς οὔλα τὰ κατωμέργια.⁶

¹ Κλαδευτήρια. ² Κλάδευμα. ³ τὸ ἀλλαχοῦ λεγόμενον σ γ ἀ ρ λ ι σ μ α. Ἦνε δὲ τὸ δισκάρισμα τὸ ἀντίθετον τοῦ ἕ ε λ α κ κ ι α σ μ α, ὅπερ γίνεται περὶ τὸν Ἰανουάριον σκαπτομένου περὶ τὴν βίξαν τοῦ κλήματος καὶ συσσωρευομένου περὶ τοῦ χῶματος. Μεσοῦσης δὲ τῆς ἀνοίξεως σ κ ἄ π τ ο υ σ ι τὸ χῶμα δ ε υ τ ἔ ρ α ν φ ο ρ ἔ ν ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις, καὶ καλύπτουσι τὰς βίξας ἵνα οὕτω διατηρῶνται δροσεραί· ⁴ τοῦ ἐλαῖωνας. ⁵ τὴν ἔνοπλον συνάθροισιν τοῦ λαοῦ δηλοῦν ἐνταῦθα ἡ λέξις. ⁶ ὄρια ἤτοι τὰ ὄρεϊνά μέρη. ⁷ τὰ περὶ τὸν αἰγιαλὸν κείμενα χῶρια. ⁸ τὰ ποσσινὰ μέρη.

νὰ διαῖαστοῦν προκήρυξεις ν' ἀκούσουν τὰ φουσαῖα,
νὰ περπατοῦν ἄν χρισθιανοί, εἰς τοῦ θεοῦ τῆ ἑστράτα,
μ' Ἰσότη κι' ἀδερφότητα καὶ μὲ τῆ δικηροσύνη,
ῥε καθῶς ὁ Παντοδύναμος παργγελιὰ μᾶς δίνει,
θεμέλι' ἀμετασάλευτα γὰρ νὰ ξεμιστευτοῦμε,⁹
φ' τὸ Δ η σ τ α ρ χ ε ς ὁ¹⁰ τ' Ἀγαρινοῦ, νὰ ἐλευτερωθοῦμε
νὰ γράψωμε τοοὶ νόμους μας μὲ γαῖμ' ἀντίς μελάι,
ῥε τσῆ λευτεργίης τὸ θέσπισμα, ἄλλη γραφὴ ὄεν πηζάνει !!

"Ενας ἀδερφοχίτος.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΣΤ΄. ἢ ΠΟΙΗΜΑΤΙΟΝ*

Δημοσιευθὲν τὴν 18 Μαΐου 1877 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 259 φύλλῳ τῆς
ἐφημερίδος «Νεολόγος Ἀθηνῶν».

ΨΥΧΗ ΟΥΡΑΝΟΚΑΤΑΒΑΘΗ

Ἄπο μιὰ δάφν' ὄψες αὐγὴ ἐδγιάσκεινα ἔπο κάτω
κ' ἐστάθηκα νὰ μυριστῶ, κ' εἶδα πῶς ἐκοιμᾶτο
πουλάκι, σὲ ληανὸ κλαδὶ πράσινο κι' ἀθισμένο,
ἔν' ἀηδονάκι θλιβερό, ῥε τὰ μαῦρα βουτημένο,
κι' ἀγάλ' ἀγάλι περπατῶ κοντὰ νὰ τοῦ σιμώσω,
μὴν τὸ ἔξυπνήσω ξαφνικά, ν' τ' ἀποκομαρῶσω
καὶ νὰ καθίσω σιγανὰ, ὁ νοῦς μου νὰ ἔρομπλίσχη,
τὸ Ἄγιο πνέμμα τοῦ Θεοῦ, ποῦκα με τέθρηνα πλάσει.
(Ἡ δάφν' ἐκείνη ἦτονε μέσα σ' ἕνα περδόλι
κι' ἀπόξω στράτα ἄγριγιζα ἀπὸ χαλίκια ὄλη,

⁹ νὰ λυτρωθῶμεν. ¹⁰ ἐν τῷ 20α ὑπονοεῖται ἡ ἐξουσία ἡ τουρκική.

* Τὸ ἤμῃσι στέλεχος τοῦ ποιηματιοῦ τούτου ἐδόθη εἰς τὸν γνωστὸν
ἐπιστολογράφον, πρὸς διόρθωσιν, ὡς πρὸς τὸ λεκτικόν τινων στίχων καὶ
πρὸς τὴν συναρμολόγησιν τοῦ ὅλου, ἀπὸ περισπούδαστον φίλον ἐν-
θερμον δὲ καὶ ἀγνὸν πετριώτην οὔτινος ἡ μετροφοροσύνη, ὄεν ἐπι-
τρέπει ἡμῖν τὴν διμυσίωσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος.

ἀντίκρυτα κι' ἀπανιοθιὸ, μιὰ κρουσταλλένια βρῦσι
 κι' ἓνα κηπάρ' ὀλόγουρα ποῦχε χορτάργια χύσι)
 μᾶλαμα παραπάτημα, εἰς ἓνα χαλιμάκι
 κι' ἀκούστη κι' ἓνας χάρβαλος, ἔδωκε τὸ πουλάκι,
 τ' ἀηδὸν' ἀγγουροξυπνησε, τινάζει τὰ φτερά του,
 φουντώνει τὰ καὶ τριπηρῆ, ξεντώνει τὴν ὀρά του,
 στρέφει τὸ κεφάλι του, δεξιά ζερβά κι' ἀπάνω,
 καθίζει στέκει καὶ πετᾷ, κι' ἐγὼ χάζι τὸ κάνω
 καὶ βέμπουμου νὰ τοῦ γροικῶ νὰ κηλαθῆ μὲ χάρη,
 λυπητερά καὶ μὲ χαρὰ, κι' ἄλλοτες μὲ καμάρι·
 ὅσιν εἶχε παρακουροτῆ ἄφινε τὰ τραγούδια,
 καὶ ἐπίμπα θαυροκούκουτσα, τῆ δάφνης τὰ λουλούδια.
 Ὅστερα πάλι ἀρχιῆ, νὰ γλυκοκηλαθήσῃ.
 δὲν ξέρω πῶς μὲ ἔξνοϊζε, θέλει νὰ μοῦ μιλήσῃ
 ἐστὴν θαυροπούλε πλεῖν κοντα σιμωνῶν καὶ μοῦ λέει !
 «καλὰ ἴφουκροῦ, ἴντα θὰ σοῦ πῶ» κι' ἐφάνη ὅσιν νὰ κλαίῃ
 «πολλὰ κακὰ θὰ πέσουνε ἐστὴν χώρας καὶ χωργιά σας,
 ἀγιάτ' ἀλλαξοτερίσετε καὶ σεις καὶ τὰ παιδιγιά σας
 ἀπὸ τὸ ἐκκλησιὰς τὸν ἄρχοντα τὸν μέγ' ἀρχιερέα
 εἰς τοῦ μικρότερου χωργιοῦ τὸν πλεῖν φτωχὸ γερέα,
 οὐλοὶ παραστρατήσετε, ἴπὸ τὸ ἀνθρωπιγιάς τὴ στρατὰ
 καὶ συνορίζεσ' οὐλοὶ σας νὰ πάρετε βῆ γά τ α
 εὐὶ σημερινὸ πρῶτ ἄ ρ ο ι σ α ς κακὰ σὰς δθηγοῦσι,
 γιάτ' αἵστημα δὲν ἔχουσι καὶ γαῖμ' οὐδὲ πονοῦσι
 κτὸ γαῖμα εἰς τῆ φλέγες των, ἐθρόμπιασε κι' ἐπιάστη
 καὶ δὲν ὑπάει ἐς τὴν καρδιά, γιάτ' ἐξ αὐτῆ παθιάστη,
 ἢς τὰ φθιά ἐκουφισθήκασι κι' ἡ γλῶσσάτως ὄσολώθη
 καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ πῆ καλὸ, τ' ὀμμάτιος θαμπώθη
 εἰς καθήσω νὰ σοῦ πῶ, τὰ πράματα ἓνα ἓνα,
 ἀντροπή θὰ πρίστη τὸ χαρτί καὶ δὲν τὰ γράφ' ἡ πένα.
 οὐτᾶχα χρέος νὰ σοῦ πῶ, γιά νὰ τὰ διαλαλήτης
 ἀεὶ οὐλοὺς τὸ ἀρχόντους τῶν γραικῶ, Ἀνατολῆς καὶ Δύσις.
 α' Ἄν θέλουσι νὰ μὴ λέγονται ἰ ο ὕ δ ε ς καὶ π ρ ο ὀ ὀ τ ε ς
 εμαρτύρ' ἄς γένουν τοῦ Χριστοῦ, τῆ λευτεργιάς στραθιώταις,
 εἰς ἦσαν κι' οἱ πατέρες τως καὶ οἱ προπάτορές τως
 ἀπὸ μ' ἐπίσαν ποῦ τὸ εὐρανοῦς νὰ πῶ τῆ συμβουλαῖς τως!

«γὰρ νὰ μετανοήσουνε, νάμπουνε ἄστην ἰστιάδα
ἀστὴν πρώτην δόξα καὶ τιμὴ, νέρθη πάλ' ἢ Ἑλλάδα
ἀΨε τότε θενά κάθονται τούρκοι νὰ τὰ ἀτιμάξω;
κατὰ ἔχει τως νὰ πέρνουσι κ' ὕστερα νὰ τοὶ σφάζω;
καὶ πότες ἄλλη μὲν φορὰ τέθειτον καιρὸ θὰ βροῦνε
ἀπὸ τῆ σημερινῆ ἵσχυρὴ γὰρ νὰ λυτρωθῶνε;
«Εἶμαι τοῦ Ρήγα ἡ ψυχὴ ἢ ἡ ῥοθιμαντατοφύρος,
κμ' ἔστειλαν οἱ ἀγωνισταὶς κ' ἔδωκε Νικηφόρος
ἐμισεύω καὶ μὴ μ' ἐρωτᾷς, φτάνουσι τὰ ἵπομένα
ἀνὰ φέρουσι νεῖρα ν ἐποχή, ἴσάν τοῦ Εἰκοσιέννα!
αὐτάνα μ' εἶπε καὶ γὰρ μὴς ἀνοίγει τὰ φτεράτου,
ἴς τὸν Οὐρανὸ ἑλήφθηκε δὲν φάνηκε φανερά του
ἔξεστάθηκα ἴσάν τὸ θουθὸ, μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα
ἴσάν ἄστροπελέει μ' ἔκαψε καὶ καίομαι ἀκόμα!!

ΣΦΑΚΙΑ (Ἀγγελόστρατα) 7 Μαΐου τοῦ 1877-

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΖ'.

Καταχωρηθεῖσα τὴν 13 Ἀγούστου 1878 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 84 φύλλῳ
τῆς ἐφημερίδος «Νεῖα Ἰδέαι» μὲ τὴν ἐπομένην εἰσαγωγὴν
ἐκ μέρους τῆς συντάξεως.

Ἐπιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν
ἐπὶ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ πάθους τῶν κατωτέρω στί-
χων ἀποσταλέντων ἡμῖν ἐκ Κρήτης.

Ἐπὶ τοῦ «ΘΕ ΤΟΝ ΚΗΠΟ» τὴν πρώτην τὴν Ἀγούστου 1878.

Ἀδερφοχτέ μου χαιρετώσε,

«Ἰσάν μοῦ τὴν ἄψες τὴ φωθιά, ἔφυγες κ' ἄφηκές με
ἄμουδὲ Θεὸ φεθῆθηκες, μηδὲ λυπήθηκές με».

Ἐτζίδα δὲ, τὴν ἐπάθαιμε καὶ ἡμεῖς μὲ τὰ ὄφικες; ὄρπί-
δες πάλι, ἴσάν μᾶς ἐδίδαν οἱ κονσόλοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι

λαοπλάνοι καὶ Θεομπαῖχτες, ὥστε 'ποῦ μᾶς ἐφέρασι 'ς ἐτούτη τὴν ἀπορπισιᾶ, καὶ 'πάει νὰ πετάξῃ ὁ νοῦς μου, ἀπὸ τὴν ἀρβωστοκεραλλῶν 'ποῦ μὲ κρατεῖ, ἐδᾶ κ' ἓνα μῆναπλειό. Μεγαλῆτερ' ἀπορπισιᾶ 'πὸ τούτην τὴν φορᾶ', δὲ' μοῦ 'ξανάλαχε, καὶ πολὺ τὸ φοβοῦμι, ὁ Θεὸς κ' ἡ ψυχὴ μου, πῶς εἶναι ἢγ' ὕστερη φορᾶ 'ποῦ σοῦ γράφω μπλειό, καὶ γιὰ τοῦτο σοῦ πέμπω τὰ ὕστερους στοχασμούς μου, συγκλωνιασμένους, 'σάν τραγουδάκι, νὰ τὸ περάσης, εἰς τὴν γαζέτα τσ' Ἀθήνας, ποῦ γράφεται γιὰ τὸ λυό, μόνο καὶ μόνο, γιὰ νὰ μάθουνε κ' οἱ γι' ἄλλοι μας ἀδερροχτοὶ τὰ ὕστερά μου.

Σᾶς ἀποχαιρετῶ οὐλοῦς, 'πὸ τοῦτον τὸν κόσμον, 'σάν ἀπορπισιμένος ὀποῦμαι, κ' ἂν ᾔν' ἀλήθεια ἡ δευτέρα παρουσία, θὰ 'ξαναἰδωθοῦμεν.

Βαργεῖ ἀρρωστο' μὲ κάμασι τὰ θλιβερὰ μαντάτα,
τοῦ Συνεδρητοῦ γι' ἀπόφασις, 'ποῦ 'κάμαν' τὰ 'Ρηγάτα'
Οἱ Χρισθῆνοὶ πολιτικοί, τσ' Ἐγρώπης βασιλιάδες,
Θεσπίζου' νὰ 'πομείνουσιν οἱ Κρητικοὶ βασιλιάδες!
πὶλὶ 'ς τὴ μούμι α τσ' ἀραπιᾶς 'ς τὸ θράσιο, 'ς τὸ Σουλτάνο
πρέπει νὰ ξανοῦποταχτοῦν, γιὰτι χαλᾶ νὸ πῆ ἀνο.
τῶ τυραννίας ὁ χαβᾶ; παύει, χαλᾶ τὸ ἴσιο,
ἡ Κρήτ' ἂν ἐλευτερωθῆ, εἶναι κακὸ περίσσιο!
Χαριέψαν' γιὰ τσοὶ Κρητικοὺς καινούργιες ἀλυσίδες,
γιὰ νὰ τσ' ἀλυσσοδέσουνε, νὰ γείνου' Μισορλίδες'
νὰ μὴν ἔχου' στεκοῦμενα, γιὰ ἀμπέλια, γῆ χωράφια,
ξυπόλυτοι, ξεσιέπαστοι, γδυμνοὶ, δίχως κρουάφια.
'Ομοιοὶ καὶ ἀπαρᾶλλαχοὶ 'σάν καὶ τσοὶ Μπιγναζιῶτες,
ζηθᾶνοὶ νὰ κατασταθοῦν, φελλᾶχοὶ 'Οττεντίτες.
αὐτῆ 'ναὶ ἡ δὲ κ ρ σ ο υ ν η σας! κ' ὁ Χριστιανισμὸς σας!
κ ρ ι τ ᾶ δ ε ς τσ' ἀνθρωπότητας, π. ὦν' ὁ πολιτισμὸς σας;
ποῦνα: τὸ Εὐαγγέλιο, τῶ πίστις τὸ θεμέλιον!
'ποῦ λέτε πῶ; πιστεύετε; γ' ἢ τῶχετε γιὰ γέλοιο;
Θεὸ κ' ἀνθρώπους παίζετε, μὲ τὰ καμώματά σας,
ἀρκούδες, λύκοι γείνεστε, γιὰ τὰ συμφέροντά σας!

Μὰ, 'ς τὸ μεγαλοδύναμο, Θεό μου, σὰς ἀφίνω,
ὄπουναί δίκαιος κριτὴς νὰ κρίνεστε μὲ 'κείνο' !!
κι' ἂν δὲ γροικίξη κι' ὁ Θεὸς τῶν Κρητικῶ τὸ θρῆνος
δὲν εἶναι δικαιοκριτής! λύκος θᾶναι καὶ 'κεῖνος' !!

Ὁ ἀδερφοχτὸς σου
ΑΓΡΙΜΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΗ΄.

Καὶ ὁ ἀποχαιρετισμὸς τοῦ 1878 ἔτους.

Καταχωρήσεται τὴν 13 Δεκεμβρίου 1878 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 300
φύλλῳ τῆς ἐφημ. δ' «Νόμος» μὲ τὴν ἐπομένην σύστασιν
ἐκ μέρους τῆς ἐφημερίδος.

Καταχωρίζοντες τὴν κατωτέρω τοῦ ἀπλοῦκοῦ Κρητι-
κοῦ ἐπιστολὴν καὶ συνιστῶντες τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς
παντὶ τῷ πονουντι τὸν ἑλληνισμόν, ἐπιστῶμεν τὴν προ-
σοχὴν τῶν ὑπὸ τὴν δουλείαν διατελούντων Ἑλλήνων
εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ ἀπλοῦκοῦ γέροντος, ὅστις ὅλως
ἀπηλπισμένος περὶ καθησυχάσεως τοῦ τόπου, καταδοκεῖ
καὶ προσδοκᾷ καθολικὴν τῶν Εὐρωπαίων κατοχὴν πρὸς
εὐημερίαν αὐτοῦ, οὐδεμίαν διδοὺς σημασίαν εἰς τὴν
μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῶν Κρητῶν συνελεύσεως σύμ-
βασιν, ἣτις ἐγένετο μᾶλλον πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς Ἀγ-
γλίας, ἢ, πρὸς εὐημερίαν τῆς Κρήτης.

Καλλιγράτῃ 'ς τοὺς 13 Δεκεμβρίου 1878

Σταυρογυλὲ μου *Μιχάλη* χαιρετώσε !

« Ἀνάθεμα ποῦ ἔρῃ καιρὸ καὶ ἄλλον καιρὸ ἀνημένει
γιατ' ὁ καιρὸς τὰ πράγματα ξανάστρεφει τὰ φέρνει

Ἐς τὸν ἀπιστισμὸν τοῦ κατσιποδλασμένου τούτου χρόνου, ποῦ νὰ μὴν ἤθελε σώσει νᾶρχετο γιὰ μᾶς τὸ ἄζουδους τσοὶ Κρητικούς, ἀναστοροῦμαι τὸ ὀρπίδες καὶ τὰ κηλημέντα ἵπου ἵπεριμένεμεν οὐλοὶ νὰ ἰδοῦμεν, ἵπου ἵπιστεύεμεν πῶς θὰ πάφουνε πλειὸ τὰ βιάσνά μας: νᾶρθ' ὁ ἄλλος χρόνος τοῦ 1879 νὰ μᾶς εὐρῆ κηλοροζίκους, μὲ τὸ θεράπειο τσῆ καρδιάς μας! Κι' ὁμῶς σταυρογυιέ μου, φαίνεται πῶς τὸν ἐμαγέψανε καὶ τὸν ἐθηρμίσανε τσῆ φρηγγιάς οἱ μάγοι, ἵπου νὰ δῶσ' ὁ θεός, νὰ μὴ φτάξουσι τὸ νεῖόν χρόνο' π' οὐρχεται, ὁ Βηλοσπίλης, ὁ σημερινὸς σαντραζάκης τοῦ ἡγλέζικου γουβέρνου, μὲ τὸ Βουρκο τὸ στοτωπουργόν του καὶ τσᾶλλους ἴδικούς του μινίστρους καὶ κησούλους, ἵπου τ' ἀκολουθοῦνε ἔς στοὶ σκοπούς του!

Καλὰ τὸ θημᾶστε ποῦρι καὶ δὲν πιστεύω πῶς τὸ ἔξεχάσετε γιὰ τόσο ἴδᾶ ἵλίγον καιρὸν, ὄντε σᾶς ἐλέγχεμ' μερικῶι, νὰ μὴ πιστεύετε τὰ ταξίματα τῶν ἐγλέζιδῶ κησόλω, καθῶς καὶ τῶν παρτηρεχάμενῶ ἵπουχουνε πάντρωνε, (γιὰ νὰ κᾶνουσι τσοὶ δουλιές τῶνε) γιὰτ' ὕστερα θὰ μᾶς ἀρήσουνε ἔς τὸν κᾶμπο ἔξαπλωμένους, καθῶς, ἵπᾶφίκασι πάλι καὶ τὸ βουμαῖικο γουβέρνο καὶ ἔξεγιθεντίστηκε μᾶζ' μὲ τὸ κηκαποδομένο μας τὸ ἔχνος, ἔς οὔλον τὸν κόσμῶ ἵσᾶν διακονίᾶρικο, κ' ἐδᾶ κᾶθετε κ' ἀπαντέχη, ὄχι πλειᾶ πὸ τὸ ἴδικόν του γουβέρνο, ἀλλὰ ποῦ τὰ ξένη κ' ἀπὸ τσ' ἐχθρούς του, ἵσως καὶ τὸ σπλαγχιηστοῦσι' μᾶ, ὄχι γιὰτ' ἵπολέμησε κ' ἐπᾶρε μὲ τὸν πόλεμῶ τὸ δίκιο του, ἀλλὰ μόνῶ, πῶς δὲν τὸ χωροῦν τὰ ὄνορά του καὶ στενοχωριέται καὶ πρέπει, ἵέσι, ν' ἀνοίξη λιγάκι ἵΡουμειλικᾶ, νὰ πᾶρη μερικᾶ χωράφια μὲ τσοῖμισούς νοικοκυριδές τῶνε ἵσως καὶ ἵμπορέση νὰ σωθῆ, ποῦ τὸ πολὺ χρέος ποῦ τοῦχουνε βαρμένο καὶ ἔκκηλοουθοῦν ἀκόμη νὰ τοῦ βᾶνουσιν, οἱ γ' ἄστοχαστοκῆφαλοι ἀρχόντοι του ἵδεστε ποῦρι καὶ τούτη τὴν φρορᾶ, πῶς, ἵἄλλοι ἵμπαίνουσι ἔς τσοὶ κᾶπούς κ' ἄλλοι τρώγουσι

τσοὶ κτύπους», ἀρέσει σας ἐδὰ τέθλοιο σιάζιμο τῆ Κρήτης ; ὕστερα ἔπο τόσοις θυσίαις καὶ ποταμοῖς γαίματα ἔπουχει χυμέ- νη, γὰ τὴν καλλητέρεψι τση, γὰ τὴ λευτεργιά τση χρυσθα- νότης, γὰ ξένα παθίβολα καὶ γὰ νὰ μὴ τὴν τρῶν οἱ ψύλλοι!! γ' ἢ δὲν τὸ νοιώθετε, πῶς, ὥστε νὰ τὴν ἐξουσιάζ' καὶ νάτην διοικᾷ ὁ Σουλτάνος δὲν εἶναι ἔμπορετό νὰ συχάση ποτέ;

Γιὰ νὰ κατὰξίουνε, σταυρογυιέ μου, τσοὶ κρητικούς, ἄλ- λος μῶδος δὲν εἶναι πλεῖο, παρὰ μόνον καὶ μόνον νάποφασίσουνε τὰ φράγγικα γουβέρνα (ποῦ ἔκαμανε τὸ συνέδριο, ποῦ νὰ μὴν ἤθελε σώσει νὰ γενῆ, γιὰτι μᾶς ἀδίκησε) νὰ φέρουνε οὐλα μα- ζυμερικὸς στραθιώτες, νὰ κάμουνε γιὰ μερικὸν καιρὸ «κατο- χή» τὴν Κρήτη, ὡς θὰ κάμουνε κ' εἰς τὴν κάτω Βουλγαρία, ἀπῆτις κ' ἐμάθασιν ἀπὸ τσοὶ ἀποστολάτορες τωνε, ποῦχανε πεμπάτους, ὅτι πῶς τοῦ συνεδριγοῦ γι' ἀπόφασσι, ἦσαν ἀνω- φέλεφτες) καὶ μὴν ἀφουκράξισθε τὰ λόγια ποῦ λένε οἱ ἔξακου- σμένοι τουρκοπιλαφτισίδες καὶ μερικοὶ ὀφρεουαθημένοι, ποῦ κἀνοῦ τσοὶ πατριώτες, τσοὶ φρόνιμοι, γιὰ νὰ πιπιλίζουνε, σὲ κάθε περίστασι τσοὶ πατρίδας, τὸ γαίμα μας, κ' ὕστερα καθίζουνε ἔς τὴν κεφαλή μας χειρότερα ἔπο τσοὶ γιαντισάρους «Ἔστι τὸ φέραν' οἱ καιροὶ κ' οἱ βουλλιασμένοι χρόνοι, καὶ ἴω- पासан οἱ πετεινοὶ καὶ κρίζουν οἱ καπῶοι».

Τὸ ἴδιο τὴν ἐπάθαμε' καὶ ἐμεῖς οἱ Κρητικοὶ, μὲ τσοὶ ψευ- τουπόσκεισες ποῦ μᾶς ἐδίδασι καὶ τοῦτο τὸν βουλισμένο χρόνο οἱ καλοθελητάδες μας, ποῦ νὰ μὴ τσάφισῃ ὁ θεὸς νὰ ἰδοῦνε πίκρα γιὰ μᾶς ἔς τὸν ἐρογόμενον χρόνο, ἔπο ὀρπιζῶ νάχωμε τὴν φράγγικη «κατοχή», γιὰ νὰ πάψουνε πλεῖο τὰ βάσανά μας ἀλλοιῶς, μὴν ἀνημένης ποτέσου ἔς τὴν Κρήτη συχία, ὀτικιὰν ἐκάνουνε οἱ φαρισσαῖοι τση διπλωματίας, γιὰτ' ἐμεῖς εἴμεστ' ὀρισμένοι, νὰ μὴν ἀφίτωμεν ὥστε νὰ ζῆ ἕνας μας ἀπ' οἴλους τσ' ἀδερφοχτοῦς, τὸ δίκιο τση Πατρίδας !!

Ὁ Σταυροπατέρας ΠΑΝΤΕΡΗΜΟΣ'

Σὰς εὐχομαι καλὴ χρονιά, μὰ ἴσ' ἂν τὴν περασμένην
δὲν εὐχομαι, τὰ ἔξανρθῆ ἔς ὅλην τὴν οἰκουμένην
τέτοια χρονιά τ' ἀπελπιστῆς κασιποδῆς γεμάτη,
ἦτον τοῦ Λίκ' ἀχορταστῆ κ' ἡ ἀπιστιῆ τοῦ γάτη,
'ποῦ μάραιε τ' ἐλπίδες μας ἴσ' ἂν τοῦ δένδρου τὰ φύλλα
ὅταν τὰ φύγουν ἢ χιονιές καὶ κάνουσιν τα ξόλα·
μὰ ἔξικουμπίστην ὁ πλῆθός κ' ἦρθ' ὁ κινούριος χρόνος
φεύγ' ἢ τρεμούρα τοῦ κορμινοῦ καὶ τῆς καρδιάς ὁ πόνος.
Καὶ τὰ καρδιγκτυπήματα θὰ καταπροῦθῶνε,
ἂν ἐξουπίσουν οἱ λαοί, ἔς τοὺς ἄρχοντας νὰ πῶνε
νὰ μὴ τεντώνουν τὸ σχοινί, πλεῖθ' λάσκα νὰ τίψουν,
ἔς τῶν ὑποδίκων τὰ σκαμνὰ ἄλλοιῶς θὰ τοὺς καθίσουν
νὰ τοὺς καταδικάσωσιν ἡμέρα μεσημέρι,
γιατὶ πλέον, ἔς τὸ κόκκαλον ἤγγιξεν τὸ μαχαῖρι!
τὴν Κρήτην, ἔς τὴν ἀπελπιστῆν κ' εἰς τὴν ἀνωμαλίαν
ἄφηκαν, γιὰ θεόφρονοι, μὲ δίχως δυσκολίαν
τὸν νοῦν τῶν ὄλων ἔς ἐλλογίας παντοτεινὰ γυρίζουν
(μὴν ἔγγιξουν εἰς ταῖς ἴφτειναις, τοῦ μπαρουντινοῦ μυρίζουν!
τὰ μάγια των ν' ἀνοίξουνε νὰ ἴδωσιν τὴν Γαλλίαν
ἄλλοι ἔς αὐτοὺς, ἂν χάτισμεν Ἑπαιροθεσσαλίαν! !

Τὸ νέον ἔτος, εὐχεταί κ' ὁ «Νόμος» ἔς ὅλους ἄρθη
ἔς τοὺς ἀναγνώσττας τ' ὑγιές, δίχως καύμους καὶ πάθη.
ἔση πολλὰ, νὰ ζήσουνε, πάντοτ' εὐτυχησμένοι,
νὰ τύχουν ὅ,τι ἴθουμουν, καὶ κολοκαρδισμένοι
τὸν «Νόμον» νὰναγνώθωσι, νὰ βλέπουν τὴν ἀλήθειαν
μὲ περρησίαν καὶ γυμνήν, χωρὶς νῆχην ψευμύθια.

Τὴν κατωτέρω διὰ στίχων πρωτότυπον γνωστοποίησιν, καταχωρισθεῖσαν τὴν 1 Φεβρουαρίου 1877 ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 153 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Νεολόγος Ἀθηνῶν» παραθέτωμεν ἑνταῦθα, ἐν ᾗ καταφίνεται τὸ ὅλως ιδιότροπον καὶ ἀφελές τοῦ χαρακτηῖρος τοῦ ἐπιστολογράφου καὶ ἦν ἐν στιγμῇ δυσθυμίας ἐξεπόνκσε, θέλων νὰ δῆξῃ, μετὰ λεπτότητος, τὴν ἀπερυσκεψίαν τῶν κατὰ τύχην συνδαιτυμόνων αὐτοῦ, μεθ' ὧν ἕως τότε εἰς οὐδεμίαν διετέλει σχέσιν.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐσηκώθηκα νὰ πάγω,
Ἵς τὸ Μαγέρικο νὰ φάγω,
Ἵς τὸ πλησίον τοῦ Θεάτρου,
τοῦ Νταούλα τοῦ προγαστροῦ
ἐκεῖ βρῆκα καθισμένους
νηστικούς καὶ μεθυσμένους
συντροφιά πολλῶν ἀνθρώπων
διαφόρων χαρακῶπων
μεταξὺ δ' αὐτῶν γλεντοῦσαν
καὶ πολλὰ ἐσυζητοῦσαν,
οἱ ἦθ ο π ο ι ο ἰ, τὸ κ λ έ ο ς
τῆς Πατρίδος, καὶ δικαίως,
τῆς Ἑλλάδος οἱ φωστῆρες
καὶ πολλοὶ ἄλλοι ῥ ο υ φ η χ τ ῆ ρ ε ς.

Τοὺς χαίρεισα μὲ χάρι,
χαρὰ ὅλος καὶ καμάρι
κ' ἐπλησίασα κοντά τους
κ' ἤκουσα τὰ θέματά τους,
ἐκοψ' ἔρραψα καμπόσα,
ὡς ποῦ κούρασα τὴ γλῶσσα,
γιὰ νὰ τοὺς συμφιλιώσω
κ' εἰς ἀγάπην τοὺς ἐνώσω.

Εἰς αὐτόμου τὸ ταξίδι
τὸ φαί μου βγήκε ξύδι,
ἐπειδ' ὅταν ὠμιλοῦσα
δὲν ἐπρόσαιχα ἔς τὰ λούσα.....
κι' ὅταν οὐτ' ἀναχωροῦσαν
ὡς ἀφρημένοι πιῦσαν,
κάποιος τούτων, ἐν ἀγνύα
κι' ὄχι ἐν αὐθαιρέσια,
κλέπτειν νὰ τὸν ἴπῳ δὲν θέλω,
μου ἐπῆρε τὸ καπέλλο !
καὶ μ' ἀφῆκε τὸ δικό του
τὸ παλῆο καὶ λιγδερό του !

Ἦ' λοιπὸν ζωὴν νὰ χαίρῃ,
αὔριον ἄς μου τὸ φέρῃ,
νὰ τοῦ δώσω τὰ βρετῆκιε,
μὴ σαλάτ' ἀπὸ ραδίκια
καὶ μὴ κούπα ρετσίνατο
ἀπὸ τῆ βαρέλ' ἀφράτο.

* *

Επιβάται δραχμ. ἡς νέας.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

152 TO B H M A

MADISON BIDAIONKIN
X A N I A
KPHZE

